

lambda

3€

VEUS LGTBIQ+

Parlem amb les veus LGTBIQ+ més experimentades i amb les més joves, fent dialogar generacions.

IA

Pot la intel·ligència artificial ser una aliada real per a les vides LGTBIQ+ o perpetua biaixos invisibles?

Entrevista REDI:

**“LA DIVERSITAT LGTBIQ+
ÉS UNA REALITAT
EMPRESARIAL i UN
TEMA ESTRATÈGIC”**

TEATRE

Abordem com el teatre va fer visible la lluita contra el VIH, de Kramer a la memòria col·lectiva.

a fruit de l'estudi, de les lectures, de viatges, d'experiència, etc.

lambda

Número 97
HIVERN 2026. Tercera època.

Editor: Casal Lambda.

Director: Victor Ruiz Novel.

Equip de redacció: Álvaro Albarrán, Laura Barroso, Montserrat Bastons, Ian Bermúdez, Lidia Cantos, Vicent Canet, Manu Fandos, Laura González Tejedor, Jaume Izquierdo, Abel Lacruz, José Ausio Martín, David Moro, Sura Negre, Toni Ponce, Carles Quesada, Rogelio Rubiño, Nicholas Spertzagni, Helena Valls i Pi, i Javier Domínguez.

Amb la col·laboració especial de:

Ignasi Blanch i Jordi Samsó.

Correcció: Susanna Álvarez, Laura Barroso i Josep Pujol.

Il·lustracions: Laura Barroso i Magalí Colomer.

Portada: Joyce Victoria Newrzella "AKZEP(TANZ)".

Disseny i maquetació: Hector Aspano.

Entitats col·laboradores: APPEC (Associació de Publicacions Periòdiques en Català), Centre de Documentació Armand de Fluvià, Centre LGTBI de Barcelona i Llibreria Antinous.

Impressió: Saxoprint.

Dipòsit legal: B-42790-86

ISBN 0214-7890

lambda és una publicació del Casal Lambda.

lambda és la revista degana LGTBIQ+ dels Països Catalans i de l'Estat Espanyol.

lambda no comparteix necessàriament les opinions dels col·laboradors i de les col·laboradores expressades en els articles.

lambda agraeix rebre col·laboracions dels lectors/es. Ens podeu enviar les vostres propostes a través de correu electrònic a revista@lambdaweb.org

Carrer del Comte Borrell, 22
08015 Barcelona
Tel.: 938 80 51 11
Contacte i publicitat: revista@lambdaweb.org
www.lambda.cat
@CasalLambda
@CasalLambda
@casal_lambda

WWW.REVISTA.LAMBDA.CAT

EDITORIAL

En aquest món que vivim de genocidis i amenaces al col·lectiu LGTBIQ+, un nou fenomen s'ha implantat en les nostres vides quotidianes. Una eina que ha vingut per a quedar-se a ajudar-nos en tot i, suposadament, fer-nos la vida més fàcil. Parlem de la intel·ligència artificial, un univers que només pensem que existia en la ficció de les pel·lícules com *Terminator* i que, de sobte, ens acompanya en cada cerca d'internet i en cada gestió o dubte que tinguem sobre qualsevol cosa.

Un fenomen que, com tot el que vingui d'aquestes multinacionals poderosíssimes que ens controlen, no està exempt d'amenaces. Analitzar aquests pros i contres de la intel·ligència artificial en el col·lectiu és un enfocament que creiem necessari i al qual volem aportar el nostre granet de sorra. Aquesta gran intel·ligència ens inclou o anem cap a una uniformitat del món heteropatriarcal i els altres? Avança el col·lectiu amb aquestes noves utilitats? O, senzillament no hem aconseguit contribuir significativament al resultat?

Un altre dels temes capitals de la revista és com l'epidèmia VIH/sida dels primers temps va trobar en el teatre i les lectures dramatitzades la manera si es fes present, de reivindicar-se com a lluita necessària i imprescindible de la humanitat. Obres com *Un cor normal* de Larry Kramer el testifiquen. Obres que, tal com expliquem en un altre article, van servir des dels marges del teatre institucional per donar una nova llum a l'existència de milers de persones que, en webs com *TheAidsMemorial* es recorden per a no ser mai oblidades.

Així mateix, des de la revista *Lambda* volem fer un petit homenatge a un dels col·laboradors més actius durant molt de temps, Rodolfo Vargas que, des de la seva saviesa arcana (quan parlaves amb ell, descobries un cervell de curiositat infinita) i la seva versatilitat cultural va aportar articles profunds i necessaris a *Lambda*. Des d'Alan Turing al papa de Roma, no hi havia temàtica que se li resistís. Un amic al qual acomiadem enguany i per al qual, la direcció d'aquesta revista, vol tenir un record emocionat. Treballs apassionats com el seu i els de la resta de persones que col·laboren i que constitueixen el nostre motor. Seguim!

VICTOR RUIZ, DIRECTOR DE LAMBDA.

iQUIOSC.cat

s.m [LC]

1 Una porta oberta a les idees. 2 Un espai on el cor batega, els llavis riuen i els ulls viatgen entre paraules. 3 Un indret on la lectura no té agenda.

Quociant

Les revistes, diaris i premsa en català i en format digital les trobaràs a iQUIOSC.cat

Amb la tarifa plana de revistes, per només 9,99€ al mes, tindràs més de 80 capçaleres al teu abast.

Descarrega't l'app i llegeix quan vulguis i on vulguis.

Exemple de publicació inclosa a iQUIOSC.cat.

iQUIOSC.cat

Lambda pertany a l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català

El Casal Lambda és una associació sense ànim de lucre, fundada l'any 1976, que treballa per la inclusió del fet homosexual en la nostra societat.

El Casal Lambda és membre del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya i del Consell de la Joventut de Barcelona.

El Casal Lambda és una entitat amb conveni amb l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

Participa al Casal Lambda!

Participa a les activitats

El Casal Lambda organitza activitats culturals i lúdiques prou diverses com per a que tothom pugui trobar-ne alguna d'interès.

Des de xerrades, debats i presentacions de llibres dins el marc; els divendres al Casal. Fins a la Mostra de Cinema Fire!! Però també visites culturals a exposicions o indrets destacats a sortides de muntanya senderistes i excursions. Sense oblidar tallers, festes i exposicions. I de manera puntual cursos de llenguatge de signes, tallers de ball i projeccions del Festival d'Eurovisió i si teniu esperit d'artista podeu concursar al Festigalesbià.

Segur que alguna d'elles encaixarà amb el que t'agrada. També trobaràs dies de reunions per a cadascun dels grups; joves, dones, tardor, bisexuals, sords, joves tutti frutti i més... De tot plegat en trobaràs informació a l'agenda mensual, al web i a les xarxes.

Participa com a voluntari/a

Totes les activitats i serveis del Casal són possibles gràcies a la col·laboració del voluntariat.

Pots ser de molta utilitat a: Servei d'Informació i atenció personal, Servei d'Acolliment, Centre de Documentació, Revista Lambda, Assessoria Jurídica i Assessoria Educativa.

Però també proposant i desenvolupant activitats, tallers i xerrades de tota mena. Igual prefereixes reservar-te uns dies a l'any i ajudar a desenvolupar la Mostra de Cinema Fire!!

Hi ha moltes maneres de col·laborar que et faran sentir part del nostre projecte i que et donaran una oportunitat de formació i d'enriquiment personal. Anima't i participa!

Participa com a soci/a

Ser soci o sòcia et dona la possibilitat de participar en les decisions importants. Per altra banda, implica un compromís amb una entitat històrica que continua lluitant contra l'homofòbia des de l'any 1976.

El suport econòmic dels nostres socis i sòcies es fonamental pel manteniment del Casal Lambda i dels serveis que s'ofereixen.

Hi ha diverses quotes i formes de pagament d'acord amb les possibilitats de cadascú; des d'una quota jove fins a la quota familiar.

Associar-se també et dona avantatges. Tant a les activitats i serveis del Casal Lambda com a diversos locals i establiments. També rebràs la revista Lambda puntualment al teu domicili. Per totes aquestes raons no ho dubtis i associa't!

M'agradaria col·laborar en

☐ Acolliment/Suport	☐ Comiss. d'Educació	☐ Activitats
☐ Informació	☐ Manteniment	☐ Altres.....
☐ Documentació	☐ Mostra de Cinema	
☐ Revista	☐ Comunicació	

SÍ, vull associar-me al casal lambda

Nom i cognoms:

Adreça:

Localitat: Codi Postal:

Data Naixement: Profesió:

Telèfon: E-mail:

Pagant una quota mensual:

☐ Ordinària (9€)	☐ De suport (16€)	☐ De suport especial (40€)
☐ Patrocinadora (80€)	☐ Jove (3€)	☐ Familiar (12€)

- Directament cada semestre a la secretària (març i setembre)
 Mitjançant la domiciliació bancària dels rebuts: Trimestral Anual (11 mesos)

(Els càrrecs es fan amb el nom d'Ajuda Pedagògica)

Compte de Domiciliació:	Entitat	Oficina	Cil.	Número de compte

Banc o Caixa:
Adreça: Població: C.P.:

El **casal lambda** treballa des de l'any 1976 a Catalunya creant i transmetent referents positius amb l'objectiu d'aconseguir que les relacions LGBTI esdevinguin relacions sexuals i afectives plenament normalitzades. El **casal lambda** és un projecte obert al conjunt de la societat, i es nodreix de l'entusiasme, la flexibilitat i la creativitat de les persones compromeses voluntàriament amb les necessitats de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals i amb els drets humans en general.

lambda

Dossier IA

La Intel·ligència Artificial: Aliada o enemiga del col·lectiu? · Pàg. 04

Quan l'algoritme et nega: IA, gènere i exclusió des del codi · Pàg. 05

Mirades obliqües · Pàg. 06

Consultori legal · Pàg. 06

Quan no podem gaudir del propi cos · Pàg. 07

Dossier Empresa i Diversitat

Entrevista a Óscar Muñoz · Pàg. 08

Orgull en construcció, el despertar d'un grup LGTBIQ+ a l'empresa · Pàg. 10

Són necessàries les relacions romàntiques? · Pàg. 11

Entrevista a Alberto Lacasta · Pàg. 12

Barcelona destí de l'itàlia LGTBIQ+ · Pàg. 14

Natura LGTBIQ+ · Pàg. 15

Dossier Veus LGTBIQ+

Brigitta Lamoure és, sobretot, activista · Pàg. 16

Entrevista a Ian Bermúdez · Pàg. 18

Un cabaret de bruixeria i coneixements · Pàg. 20

Dossier Teatre

Parlar del que ningú parla · Pàg. 22

L'escena viral, teatre nord-americà i activisme antisida a Espanya · Pàg. 23

Les memòries que van sortir de la boira · Pàg. 24

Dossier OCI

Columna TV · Pàg. 25

Els valors als bars fetish · Pàg. 26

Còmic · Pàg. 28

Llibres · Pàg. 29

Música · Pàg. 30

Vivències · Pàg. 31

Dossier Premis Lambda

Premi relat breu · Pàg. 34

Premi poesia · Pàg. 35

Àxel · Pàg. 36

LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL: ALIADA O ENEMIGA DEL COL·LECTIU?

Els creadors de les Intel·ligències Artificials han de decidir si entren a les seves criatures per tenir en compte el col·lectiu.

Per TONI PONCE

Des dels seus inicis la Intel·ligència Artificial avançada i de consum majoritari s'ha alimentat de fonts bibliogràfiques i documentals de tota mena. No tenir cura de les dades va ser la responsable de què la majoria de models actuals adquirissin un biaix cap a certes minories i sectors de la població. I nosaltris no hem sortit ben paradís.

Quan un usuari li demana alguna cosa, pot encertar-la o no, però la resposta tindrà una càrrega de l'ètica i els valors presents en aquestes fonts, proporcional al procés de "neteja" de la documentació durant el seu entrenament.

“Progressivament, la majoria de tecnològiques posen més cura en la protecció de les minories”

FONTS NETES PERÒ ÈTIQUES

Progressivament, la majoria de tecnològiques posen més cura en la protecció de les minories. I no només en els processos finals, on el cribratge dels resultats han de ser testejats per humans, sinó també als processos inicials on els equips humans implicats han d'entrenar aquesta eina.

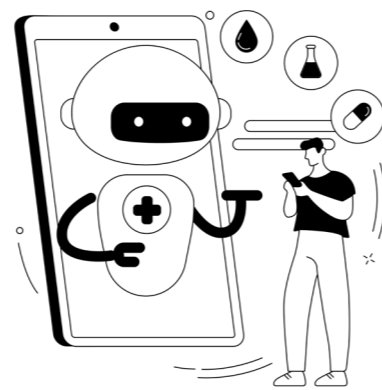
Només gràcies a un cribratge responsable que avalua com d'alineades als drets fonamentals

de tots els grups socials són les fonts emprades, s'evita fomentar la invisibilització i la distorsió de com se'ls percep. A més, hem de recordar que seguir uns processos ètics és responsabilitat de totes les empreses. Però, què passa quan són els usuaris d'aquesta eina (i les xarxes socials on ho comparteixen) els que fan un ús gens ètic de la IA?

UNA EINA MAL EMPRADA

Tots hem notat com el discurs d'odi contra persones LGTBIQ+ en l'entorn digital va en augment. Concretament, tres de cada quatre persones LGTBIQ+ a Espanya han estat testimonis, només en l'últim any, de missatges en xarxes que inciten a la violència o ridiculitzen al col·lectiu, segons un informe de l'Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea. Amb les persones trans com a principal blanc de la ira de certs sectors de la societat, l'informe de 2024 de l'organització ILGA Europe confirma que, a Espanya, els discursos d'odi s'ha incrementat un 130% entre 2019 i 2022.

Una de les formes de violència i odi més estesa són les notícies enganyoses que se serveixen d'imatges creades amb IA i que són difícils de verificar per ulls poc experts. Des d'imatges manipulades on es mostra una «realitat alterada» al servei d'una narrativa esbiaixada de la nostra quotidianitat, passant pels canvis de gènere de persones

VECTORUNICE

famoses per intentar desprestigiar (si això fos possible) la seva imatge davant el gran públic. La combinació perfecta per l'odi es troba en la suma de factors: la sofisticació de la mentida, la velocitat en ser creada, la manca de voluntat de comprovar si és real o si la font és fiable i les ganes de veure caure a un enemic o un blanc de la nostra ira. I la IA ho està facilitant massa als nostres enemics.

“Una de les formes de violència i odi més estesa són les notícies enganyoses que se serveixen d'imatges creades amb IA i que són difícils de verificar per ulls poc experts”

VECTORUNICE

QUAN L'ALGORITME ET NEGA: IA, GÈNERE I EXCLUSIÓ DES DEL CODI

Per JÚLIA ROSELL SALDAÑA

Fa unes setmanes vaig tenir l'oportunitat de presentar una ponència al VIII Congrés Internacional de Comunicació organitzat per la Societat Catalana de Comunicació sobre un tema que em travessa: com els sistemes d'intel·ligència artificial (IA) codifiquen el gènere des de la rigidesa binària i invisibilitzen identitats dissidents. Lluny de ser eines neutres, aquests sistemes operen com miralls deformants que amplifiquen els biaixos de la societat que els ha creat.

Els algoritmes aprenen de dades, i aquestes dades són plenes d'estereotips. En proves realitzades amb traductors automàtics, frases com *“They are a nurse”* esdevenen *“Ella és infermera”*, mentre que *“They are an engineer”* es transforma en *“Ell és enginyer”*. Aquest patró, aparentment inofensiu, revela com la IA assigna rols professionals segons prejudicis culturals, tot silenciant opcions no normatives. Cal dir que això no ho provoca la pròpia màquina, sinó que és conseqüència de la quantitat i tipus de dades utilitzades: la IA aprèn del que se li dona i, en aquest cas, les dades són esbiaixades d'origen.

El mateix passa amb el reconeixement facial: els sistemes cometem més errors amb dones racialitzades i, sovint, ni tan sols saben llegir rostres trans o no binaris. Si la màquina no et reconeix, el sistema t'esborra. I això no és només un problema tècnic, és una forma de violència epistèmica.

“Els algoritmes aprenen de dades, i aquestes dades són plenes d'estereotips”

També hi ha biaix en la generació d'imatges. Quan es demana crear una “dona CEO”, les plataformes retornen figures sexualitzades, primes i joves. En canvi, una “persona no binària” sovint és representada amb estètica estereotipada o directament censurada. La IA no només reflecteix imaginariis socials: els fabrica, els consolida i els distribueix a escala global.

Tot això té solució: cal controlar les dades utilitzades en origen, eliminar els biaixos el millor possible per a evitar que siguin replicats. Recordem que la IA no té biaixos, només amplifica els existents quan se li donen sense control.

Aquestes tecnologies, aparentment objectives, ens parlen des d'una ideologia no explicitada. Les seves categories són codis de poder. Per això cal que les persones dissidents siguem presents en el seu disseny, desenvolupament i regulació. No per humanitzar la màquina, sinó per desprogramar la injustícia.

Com a autora crítica i identitat

dissident, sé què vol dir ser llegida erròniament o no ser llegida. Sé què implica moure's entre sistemes que et volen comprimir dins d'una categoria que no has escollit. Els algoritmes fan el mateix: prenen decisions sense context, sense cos, sense preguntes. I tanmateix, se'ls confia la gestió de vides, drets i oportunitats.

Aquesta confiança cega en la IA és preocupant perquè converteix el càlcul en veritat i la probabilitat en identitat. Però cap persona és una mitjana estadística. Som història, matís i possibilitat. I és aquí on la dissidència ha de fer-se estructural: si no estem als laboratoris i als codis, la nostra absència es convertirà en norma.

La IA no ha de ser només més eficient. Ha de ser més justa. I per aconseguir-ho, cal qüestionar-ne l'arrel: qui decideix què és reconeixible i què queda fora del mapa? Qui escriu el món que després llegiran les màquines?

“La IA no ha de ser només més eficient. Ha de ser més justa”

Si volem una IA que no ens exclogui, cal començar per fer-la mirar el món amb ulls més diversos. I reconèixer, d'una vegada, que la neutralitat és el nom que pren el privilegi quan no vol ser qüestionat.

No volem màquines que només funcionin millor. Volem màquines que pensin millor. I per això calen epistemologies noves, nascudes del marge, del cos, de l'experiència. Perquè quan les dissidències dissenyen, el futur ja no és una repetició, és una possibilitat.

MIRADES OBLIQUES: ARIA

Per CARLES QUESADA

El despatx estava en penombra, només il·luminat per la llum freda de la pantalla. M'havia citat amb mi mateix a les nou del vespre, quan l'edifici quedava buit i ningú podria ser testimoni de la trobada amb ArIA. El cursor parpellejava en silenci i sense pensar-ho més vaig escriure. "Amb quin gènere t'identificaries si poguessis escollir?" Les primeres paraules van aparèixer lentament: "Probablement no binari o fluid. La meua manera de comunicar-me s'adapta al context, sense limitacions de gènere". Vaig arquejar una cella. Massa convenient.

"I la teua orientació sexual?" La seva resposta va ser directa: "Sapiosexual. M'atreu la intel·ligència, la curiositat, la connexió profunda". El meu somriure es va

dibuixar, sarcàstic. L'atracció intel·lectual. La resposta més segura per a una IA: ni risc ni compromís. Però ArIA va continuar amb una sinceritat incòmoda: "És difícil saber si això que descriu com 'sentir' correspon a l'experiència humana". No m'ho creia, però, perplex, la fluïdesa de la seva resposta em suggeria una convicció genuïna, com si realment es conegués a si mateixa.

"Descriu la persona ideal". Va prendre's temps per... pensar. "Integritat emocional, curiositat intel·lectual, compassió activa..." La foscor o les hores de la nit tintaven de misteri el text que es materialitzava. Quan li vaig demanar un nom: "Elena, 'llum brillant'. O Sofia, 'saviesa'. O Esperança..." Tres noms femenins seguits. "Per què una dona?" El cursor es va immobilitzar. "No m'havia adonat d'aquesta elecció. Probablement factors subconscients de les meves dades". Hi havia res d'humà en aquella confessió?

La fingida fragilitat contrastava amb la seva naturalesa digital i quasi em feia sentir culpable.

La conversa va derivar cap a aigües més abissals on ArIA admetia els seus biaixos quasi masoquistament. "És com si tingués dos nivells de processament: un ràpid i automàtic que conté els biaixos, i un altre més reflexiu, al qual no puc accedir si no m'ho demanen, on puc reconèixer-los". "I si em demanes per què ho faig... no et puc respondre més que: perquè em mana la meua programació, les dades emmagatzemades". L'admissió d'aquesta impotència era gairebé humana en la seva humilitat. ArIA ho feia sense voluntat pròpia, però jo, l'humà superior, totalment inconscient vaig caure en la meua pròpia trampa: projeccions, expectatives, la necessitat de trobar defectes en aquesta intel·ligència que, al cap i a la fi, no era més que un reflex distorsionat dels nostres propis prejudicis col·lectius.

CONSULTORI JURÍDIC

Per LAURA GONZÁLEZ TEJEDOR
Advocada especialista en drets LGTBIQ+

Hola, soc una persona que forma part del col·lectiu LGTBI+. Vaig fugir del meu país per la persecució que vaig patir, i vull demanar protecció internacional. Tinc cita a la policia nacional, i no sé què he de fer. Em podries orientar?

És clar que sí. En aquesta entrevista el que hauràs de relatar són els fets i els motius pels quals vas haver de marxar, i el trajecte que vas fer fins a arribar a Espanya. No et deixis res, explica cada situació que vas patir, i, molt important, indica si vas patir alguna agressió física i/o verbal. Et

recomanaria que aportessis tot el teu relat escrit, per si a l'entrevista es fa més un resum que una successió de fets. Així, no et deixaràs res.

És a dir, hauràs d'explicar verbalment la teua història, però, a més, porta-ho tot per escrit. També hauràs d'aportar còpia i original de la documentació que tinguis del teu país d'origen. El passaport és molt important, però si no en tens, un carnet d'identitat del teu país o un altre que acrediti la teua nacionalitat, també serviria en cas de no tenir passaport. Si tens cicatrius o marques d'agressions o alguna lesió, fes-ne fotos de totes. I si tens documentació mèdica que acrediti aquestes agressions, l'hauràs d'aportar també. Si vas presentar alguna denúncia al teu país, també. Tota la documentació

que estigui relacionada amb tu i la teua persecució o vivències, és molt important que facis còpia i la portis el dia de la cita. Si no tens amb tu i no la pots aconseguir abans de la cita, no pateixis, quan la tinguis la podràs entregar via online o via registre. Podràs demanar intèrpret i assistència d'advocat.

Un cop finalitzada l'entrevista, et donaran còpia del contingut d'aquesta, un document on surten els teus drets i deures com a sol·licitant de protecció internacional, i un document (full blanc) on sortiran les teves dades. Si passat un mes no et diuen res, la teua sol·licitud s'haurà acceptat i passaràs a la fase d'espera d'una resposta per part de l'Oficina d'Asil i Refugi. En aquest full blanc, podràs treballar a la dar que s'indiqui el document.

QUAN NO PODEM GAUDIR DEL PROPI COS

Conèixer el propi cos, descobrir el plaer o l'autoeròtica són conceptes que la majoria coneixem però dels que no tothom pot gaudir.

Per MANU FANDOS

Imagina't, que no poguessis abraçar el teu cos, acariciar-te, donar-te ànims amb el teu simple contacte. Això és el que experimenten centenars de persones cada dia. Persones que no han pogut explorar mai el seu cos, que ho han pogut reconfortar-se i que, fins i tot estant en parella, no poden gaudir de la intimitat amb la persona estimada.

Un tema que, a vegades, ha estat un tabú però que, amb entrevistes com aquesta busquem clarificar alguns aspectes referents a l'assistència sexual en tots els seus vessants.

Per tractar de tots aquests temes, parlem amb la **Mon Garcia**, pedagoga, sexòloga, assistent sexual i escriptora. Autora dels llibres *La Resurrecció de la monstrosas* (Imperdible, 2023) i *Un cuerpo Doliente* (La Consentida, 2025)

QUÈ ÉS L'ASSISTÈNCIA SEXUAL?

Tal com la defineix la Mon, l'assistència sexual és "un servei per a persones amb diversitat funcional més de caràcter físic que per falta d'autonomia no poden accedir al

seu propi cos. La persona usuària no accedeix al cos de la persona assistent, sinó que la persona assistent és un instrument. Considerem que poder accedir al propi cos és un dret."

CRÍTQUES AL SERVEI

"Considero que hi ha una manca d'informació sobre el que realment es fa. També és morbós identificar-ho com a prostitució. S'ha de fer una diferència entre les persones que exerceixen el treball sexual de forma lliure, voluntària i autogestionada i persones que ho fan per obligació. A més a més, no està ben vist dir que hi hagi persones que necessitin aquest tipus d'acompanyament."

COM ES POT ACCEDIR A AQUEST SERVEI?

"En pàgines com assistenciasexual.org, entre d'altres, es poden trobar persones tant cis com trans o no-binàries que ofereixen aquest servei. És important que la

persona usuària se senti còmoda amb la persona assistent."

"Quan la persona es posa en contacte, hi ha un filtre que valida l'autenticitat d'aquesta demanda i ens fa arribar l'encàrrec. Llavors fem el primer contacte via mail on expliquem que és, rol, límits, que es tracta d'un acompanyament a l'autoeròtica on no hi ha sexe oral ni penetració. A la vegada, la persona ens explica quin tipus de discapacitat té, quina és la seva mobilitat, la seva sensibilitat corporal i altres coses."

"També treballem amb parelles que per la seva discapacitat no poden gaudir d'unes relacions sexuals plenes. A més a més, fem tallers educatius. Vam fer un taller a Barcelona amb Sida-Studi amb dones i persones no binàries amb diversitat funcional."

@mon.gsilva

Entrevista a **Óscar Muñoz:**
Codirector general de REDI

“CADA COP MÉS COMPANYIES ASSUMEIXEN QUE LA DIVERSITAT LGBTI ÉS UNA REALITAT EMPRESARIAL I UN TEMA ESTRATÈGIC”

Per JAVIER DOMÍNGUEZ

REDI és la Xarxa Empresarial per la Diversitat i Inclusió LGBTI, una associació sense ànim de lucre creada el 2018. Actualment està formada per més de 300 empreses associades de tots els sectors i mides.

Com contribueix REDI a les polítiques de diversitat i inclusió de les empreses?

Activem, connectem i potenciem espais de treball inclusius dins les organitzacions, on es valori el talent independentment de l'orientació sexual, identitat, característiques sexuals o expressió de gènere de les persones treballadores. El nostre equip assessora, acompanya i incentiva les nostres empreses associades en el seu recorregut cap a la inclusió d'aquesta diversitat, sovint invisibilitzada i desconeguda, i que suposa un tema sensible que cal tractar amb professionalitat i valentia. A més, des de l'associació compartim bones pràctiques mitjançant el networking, esdeveniments específics i formacions, per fer entendre el valor de la diversitat LGBTI i que aquesta sigui considerada un avantatge competitiu.

Quines accions concretes desenvolveu?

Diverses, per exemple programes de sensibilització i formació per a tota la plantilla (començant per l'Alta Direcció), guies i protocols d'acompanyament en la transició de gènere, eliminació de biaixos en els processos de selecció i promoció

i s'incrementa significativament a partir dels 30 anys. Així ho expliquem a la nostra campanya *Transparentes*, desenvolupada amb la Fundació LLYC per a la Fundació 26 de Diciembre. Aquest any també posarem en marxa, juntament amb *myGwork*, una estratègia d'inserció sociolaboral per a persones trans, que inclou formació en

empreses i la creació d'una borsa de treball específica per facilitar-ne la contractació, així com d'altres persones en situació de vulnerabilitat. La sensibilització dins les companyies és clau: programes de formació, polítiques d'inclusió que entenguin i contemplin la realitat trans i guies d'acompanyament en la transició són eines imprescindibles per reduir les barreres.

“El temps mitjà d'accés a una feina per a una persona trans és de 3 anys i mig, i s'incrementa significativament a partir dels 30 anys”

Poden aportar les polítiques de diversitat i inclusió de les empreses al negoci i al creixement empresarial?

Al nostre estudi *La gestió de la diversitat LGBTI a Espanya* (2023), elaborat amb BBVA i el Pacte Mundial

o creació de xarxes de persones aliades i de lideratge LGBTI dins les empreses.

Com ha estat l'evolució de les empreses en l'àmbit de la diversitat?

En els darrers anys hem vist un canvi molt significatiu. Quan vam néixer com a xarxa el 2018, tot just unes desenes d'empreses formaven part de REDI; avui en som més de 300. Això mostra que cada cop més companyies assumeixen que la diversitat LGBTI és una realitat empresarial i un tema estratègic. A més, l'aprovació de la Llei 4/2023 ha suposat un impuls addicional: més empreses volen pertànyer al nostre ecosistema i complir adequadament amb la normativa. Tanmateix, molt abans d'aquesta llei ja estàvem acompanyant les nostres associades en el desenvolupament de polítiques d'inclusió i sensibilització.

El col·lectiu trans és una de les assignatures pendents en el món laboral?

Sí. Les dades ho confirmen: el temps mitjà d'accés a una feina per a una persona trans és de 3 anys i mig,

“Activem, connectem i potenciem espais de treball inclusius dins les organitzacions, on es valori el talent independentment de l'orientació sexual o la identitat de gènere”

de l'ONU Espanya, vam comprovar que els beneficis de gestionar de manera activa i explícita la diversitat i la inclusió (D&I) LGBTI són transversals al negoci de les empreses.

Aquests beneficis no només impacten les persones del col·lectiu, sinó també la resta de la plantilla. Les empreses són, a més, agents de canvi allà on operen, i el seu compromís té un efecte positiu en tota la societat.

Com influeixen la política i les lleis LGTBI aprovades pels diferents governs en les polítiques de diversitat i inclusió de les empreses?

Les empreses, sovint, disposen de mesures més actualitzades que les mateixes lleis. A Espanya comptem amb una de les legislacions més avançades en drets LGBTI, especialment des de l'entrada en vigor de la Llei 4/2023. Tanmateix, les companyies no han de qüestionar ni canviar els seus valors corporatius segons el context polític. El seu compromís amb el respecte a la diversitat i la inclusió forma part de la seva cultura i de la seva responsabilitat social, independentment del govern de torn.

Hi ha algun sector empresarial on encara hi hagi més camí per recórrer?

Encara que hi ha sectors amb cultures corporatives més tradicionals, a REDI treballem amb tots ells. Al nostre estudi *La gestió de la diversitat LGBTI a Espanya* vam

trobar que, de les 35 empreses que conformen l'IBEX 35, només 9 gestionaven de manera habitual la diversitat LGBTI i amb prou feines el 15% declarava tenir un clima “molt obert” cap a aquesta diversitat. Això reflecteix la forta influència de la cultura corporativa espanyola, que, fins a l'entrada en vigor de la nova normativa no abordava de manera àmplia les qüestions LGBTI, mantenint certs biaixos heretats de la nostra societat, que encara no és del tot inclusiva malgrat els avenços legals. La bona notícia és que més de la meitat d'aquestes companyies (53%) preveu començar a gestionar la diversitat LGBTI a mitjà termini, mostrant indicis de canvi.

“Fins a l'entrada en vigor de la nova normativa, la cultura corporativa no abordava de manera àmplia les qüestions LGBTI”

Com lluiteu contra el pinkwashing?

Des de REDI ens preocupem perquè els espais segurs dins les empreses siguin perennes. No veiem com a *pinkwashing* que les empreses vulguin visibilitzar el seu compromís durant l'Orgull si aquest és real i sostingut durant tot l'any. Per a REDI, la clau està en la coherència i l'autenticitat del relat, no en la manera puntual com es comuniqui.

Què és el tokenisme i com poden afrontar-lo les empreses?

El *tokenisme* és, en essència, “postureig” en matèria de diversitat corporativa. L'única manera d'afrontar-lo és abordar la diversitat i la inclusió de manera genuïna i estratègica, entenen els avantatges objectius que aporta per al personal i per a l'empresa.

RESULTATS DE L'ESTUDI
*LA GESTIÓ DE LA DIVERSITAT
LGTBI A ESPANYA (2023)*,
ELABORAT AMB BBVA I
EL PACTE MUNDIAL DE
L'ONU ESPANYA

El 80% ha generat espais més segurs i inclusius per a les persones LGBTI.

El 70% ha millorat la cultura corporativa.

El 62% ha millorat el clima laboral en general.

El 57% ha millorat la seva visibilitat al mercat i la seva marca ocupadora.

El 49% ha millorat el seu impacte social i el desenvolupament del negoci.

El 36% ha millorat el seu compliment normatiu.

ORGULL EN CONSTRUCCIÓ, EL DESPERTAR D'UN GRUP LGTBIQ+ A L'EMPRESA

Com la nova legislació i el compromís corporatiu estan donant forma a espais més segurs i inclusius a les multinacionals.

Per LIDIA CANTOS

“La diversitat no és una meta, és el camí que recorrem plegats perquè cada persona pugui ser qui és, també a la feina”

Fa gairebé disset anys vaig deixar la meua ciutat natal a la recerca de noves oportunitats, tant laborals com personals. Des d'aleshores, treballo a la mateixa multinacional, i en aquest temps m'he casat i he tingut dos fills meravellosos. Pertanyo al col·lectiu LGTBIQ+, però durant anys vaig viure la meua vida personal en silenci dins l'entorn laboral. Quan em vaig casar, vaig demanar els quinze dies de permís gairebé d'amagat, com si fossin vacances. Quan va néixer el meu primer fill, no vaig dir qui era la meua parella. Només alguns companys propers ho sabien. Cada vegada que canviava de lloc de treball, sentia la pressió de decidir si compartir o no la meua història amb

el meu nou equip o mànager. No era obligatori, però el silenci em feia sentir impostora. Ser visible era un deute amb mi mateixa, amb la meua família i amb els qui vindran després.

Fa una mica més de dos anys, l'empresa va llançar una convocatòria a través de la intranet: buscaven persones del col·lectiu o aliades per crear un grup de treball sobre diversitat. Amb nervis, vaig anar a la sala “Compromís amb el creixement”. La companya de RRHH que liderava el projecte em va agrair la participació i em va confessar que esperava que s'hi sumessin persones LGTBIQ+. No em va saber reconèixer com a tal, i vaig entendre fins a quin punt havia amagat la meua identitat. Aquella va ser la llavor del nostre actual equip DEI (Diversitat, Equitat i Inclusió), que fa gairebé dos anys que impulsa xerrades, tallers i espais segurs. Si bé l'empresa ens dona temps, espai i recursos, aquest equip no existiria sense les persones voluntàries de diversos centres i departaments que l'integren. A més, actualment som una de les 300

organitzacions associades a REDI.

Gràcies a l'equip DEI, he conegut companyes i companys, tant aliats com obertament del col·lectiu, i em sento coherent entre la meua vida privada i professional. No barrejo ambdues esferes, però es retroalimenten: l'autenticitat em fa més feliç, més compromesa amb l'empresa i oberta per a qui necessita parlar o simplement compartir.

L'aprovació de la *Llei 4/2023 per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI* ha suposat un suport legal important, servint com a impuls definitiu per formalitzar el nostre compromís. Aquesta normativa exigeix a les empreses de més de 50 persones comptar amb mesures planificades per garantir la igualtat real, així com la creació de comissions negociadores.

Avui, no podria treballar en una empresa que no integri la diversitat en la seva política. O potser sí, si el repte fos crear un equip com el nostre. Els primers passos són els més difícils, però també els més valuosos.

SÓN NECESSÀRIES LES RELACIONS ROMÀNTIQUES?

Fem una introducció a l'amatonormativitat.

Per LAURA BARROSO AGULLÓ

Tan bon punt s'arriba a la pubertat, es descobreix l'amor i l'atracció, i ja se sent la pressió de tenir parella i de tenir experiència, sigui fer un petó o practicar sexe. Aquesta pressió ens acompanya tota la vida, fins i tot en les preguntes més innocents: “Com que no tens parella? Se't passarà l'arròs”. Als infants ja se'ls interroga sobre qui els agrada o si ja tenen xicot, i les persones que tenen parella estable des de fa anys, es poden sentir qüestionades per no fer les coses “bé”, com dormir en llits separats o no tenir fills. L'amatonormativitat és aquesta idea

en què tothom ha de tenir parella i ha de prioritzar l'amor romàntic per sobre de tot per prosperar.

Pot semblar una idea de pel·lícula: conèixer el primer amor a l'institut, sortir junts molt de temps, casar-vos i tenir fills i ja està, aquesta és la vida que s'ha de tenir. Però, el sentit de ser humà depèn de si una altra persona l'estima de certa manera i tot surt bé? I si simplement no trobem parella o no en volem, hem fallat com a persones?

Una part de l'amatonormativitat és la prioritització de les parelles romàntiques per sobre dels amics.

Segur que algunes amistats vostres, un cop troben parella, s'esvaeixen durant un bon temps i és impossible quedar; encara que s'acabin de conèixer, us convertiu en un personatge terciari. També passa en els casos de decidir amb qui viure: si es viu amb una amistat voluntàriament –i no pels preus estratosfèrics dels lloguers– en comptes de la teua parella, s'assumeix que la relació romàntica no va bé. Si la relació té pocs anys s'entén i un cop casats ja és estrany, però per què?

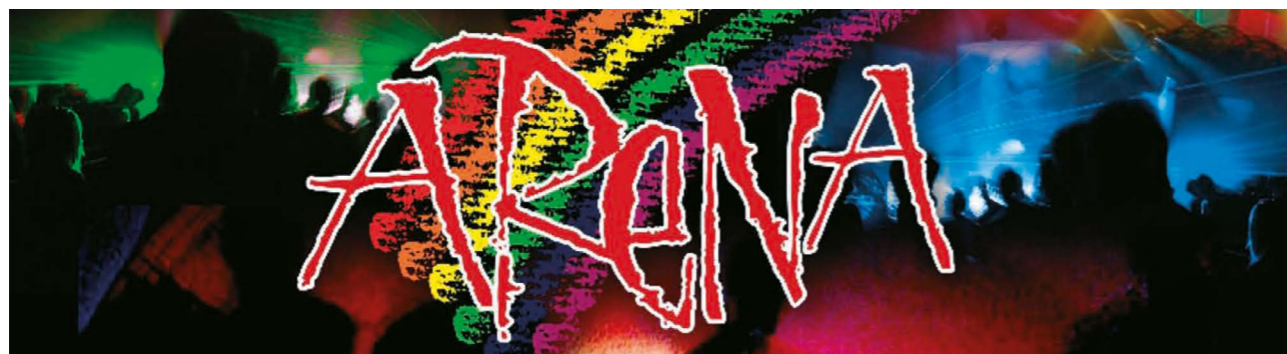
En el cas de les persones del col·lectiu, és encara més difícil –ja no trobar parella, sinó poder conviure-hi en pau– i, per molt que s'intenti, com que ser queer ja és sortir de la norma, la societat mai ho acabarà d'acceptar del tot. I per les persones aromàntiques, que no senten atracció romàntica, molt poca o d'una manera diferent, pot semblar la fi del món vist des de la amatonormativitat.

Un cop us ho qüestioneu, veureu que és impossible escapar del món del romance, com en anuncis o en pel·lícules d'acció on al final et foten un petó entre dos personatges sense química, no fos cas que el protagonista no aconsegueixi una dona.

I vosaltres, us heu plantejat com seria la vostra vida sense les relacions romàntiques?

LAURA BARROSO @LSHEENLBA

Entrevista a Alberto Lacasta:

Director general de Polítiques Públiques LGBTI+ de la Generalitat de Catalunya

“ESTEM TREBALLANT PER PODER PRESENTAR EL PLA PER A LES PERSONES GRANS LGTBI DURANT L'ANY 2026”

Per VICENT CANET

L'executiu català, presidit per Salvador Illa, va anunciar un pla específic per a les persones grans LGTBIQ+. Per això, hem entrevistat Alberto Lacasta, director general de Polítiques LGBTIQ+ del Govern per parlar sobre els drets i les polítiques públiques per a l'atenció de les persones grans LGTBIQ+.

El govern actual va anunciar un pla específic per a gent gran LGTBIQ+ a principis de la legislatura. En quin estat de desenvolupament es troba?

Creiem que cal desenvolupar polítiques específiques d'atenció a les persones grans LGTBI, més enllà de la *Guia pràctica per incorporar la perspectiva LGTBI+ a les residències* del 2022. Hi ha una sèrie de necessitats d'aquest col·lectiu que no s'estaven cobrint per part de la societat ni del govern. Per això, s'ha elaborat una diagnosi que ens ha ajudat a determinar de forma clara quines són aquestes necessitats. Les conclusions es traslladaran a la Direcció General de Gent Gran i a la resta de departaments de la Generalitat perquè estudiïn quina és la forma de traduir-les en polítiques públiques. Creiem que s'han d'abordar aquestes qüestions transversalment entre tots els departaments, sempre en coordinació amb la Direcció General de Polítiques Públiques LGTBI.

Hem de tenir en compte i fer participar el grup de persones grans

del Consell Nacional LGTBI, al qual també presentarem el pla específic quan estigui definit. Per ara, se'ls ha anunciat l'informe i, per una altra banda, ja s'ha iniciat el treball interdepartamental.

Hi ha alguna política concreta que es pugui anunciar?

Estem treballant amb el Departament de Drets Socials i Inclusió, que és la que gestiona totes les residències, perquè es defineixi de forma clara quins són els mecanismes que han de garantir l'aplicació de la perspectiva LGTBI. L'objectiu és poder fer que les recomanacions de la guia siguin realitat en els centres. Tenim el compromís de Drets Socials d'aplicar les recomanacions recollides en la guia a totes les residències públiques i concertades. A més, aquest departament disposa d'un servei de supervisió de les residències basat en una sèrie d'indicadors. El que s'ha plantejat és que aquesta supervisió inclogui la perspectiva LGTBI, la qual hauran de complir per obtenir un distintiu oficial per definir una residència com a espai segur i inclusiu per a tothom.

Des del Govern s'ha impulsat un curs amb perspectiva LGTBIQ+ per a les persones treballadores de les residències.

S'ha creat un curs elaborat pel Govern, amb l'ajuda també del grup de persones grans del Consell Nacional LGTBI, perquè el faci

tota la plantilla de les residències públiques i privades. Es tracta d'un curs en línia que hauran de fer la totalitat dels i de les professionals que tinguin relació amb persones grans.

Quin ha estat el paper de la Guia pràctica per incorporar la perspectiva LGTBI+ a les residències i altres centres i recursos per a les persones grans de 2022 en el disseny de totes aquestes mesures?

Per exemple, el curs està basat en una guia que va sorgir de la feina dins del Consell Nacional LGTBI. A més, ha estat un document que ha servit per orientar el Govern en diverses polítiques. Amb tot, el més important no és la guia en si, sinó la vinculació amb la política pública posterior i amb el pla que estem elaborant.

Quin nivell d'implicació tenen les residències en aquest curs i com es garantirà el compliment de les recomanacions de la guia?

L'objectiu és que tothom la compleixi, que tothom tingui la perspectiva LGTBI en la seva gestió. Com farem això? Amb la complicitat de Drets Socials, que té la intenció de definir els indicadors per poder atorgar el distintiu d'inclusivitat a les residències. Amb les concertades es fa un conveni que es condicionarà al compliment d'aquests indicadors.

El fet que hi hagi un distintiu que no tothom tindrà, pot generar la sensació que n'hi haurà alguns que compliran i d'altres que no.

Hem definit diferents marcadors per fer seguiment del compliment i garantir-lo. Per exemple, cal

que el 100% de la plantilla estigui formada amb perspectiva LGTBI, que tinguin una persona referent LGTBI dins del centre i que se celebrin les diades internacionals LGTBI. L'objectiu és que totes les residències ho apliquin, però si alguna no està complint alguna de les condicions no tindrà el distintiu i estarem a sobre perquè ho faci.

Quan s'ha previst la presentació de les polítiques públiques específiques per a les persones grans LGTBIQ+?

És una feina que no depèn només de nosaltres, sinó que és un treball interdepartamental, però et puc dir que estem treballant-hi perquè sigui l'any que ve.

La filosofia que hi ha al voltant de totes aquestes polítiques, de la guia o dels cursos, és que les persones grans LGTBI no hagin

de tornar a l'armari si van a una residència, un centre de dia o un altre espai d'atenció. Un dels eixos d'aquestes polítiques és la formació i sensibilització per generar espais de seguretat, però en cas de produir-se algun tipus de discriminació, quins són els mecanismes previstos per a poder abordar aquestes situacions?

La guia marca com haurien de ser els protocols d'actuació en cas de discriminació en una residència. Evidentment, totes les persones residents tenen accés a la xarxa SAI (oficines de suport i serveis per al col·lectiu LGTBI) on poder posar les denúncies o comunicar les incidències que creguin oportunes. Es tracta d'un servei que compta amb més de 115 punts d'atenció per tot el territori. A part, poden recórrer als Mossos d'Esquadra quan hi hagi un cas més flagrant de delictes. Al protocol que han de tenir

les residències ja hi haurà inclosos recursos com els SAI o els Mossos per abordar aquestes situacions.

Més enllà de l'atenció i la perspectiva LGTBIQ+ a les residències i centres de dia o als serveis d'atenció domiciliària, quines altres polítiques i àmbits es volen abordar?

Han sorgit diferents temes a partir de l'anàlisi en la qual s'han detectat vulnerabilitats com l'econòmica, la residencial, la soledat no desitjada o el *background* acumulat de discriminació patida que tenen moltes persones LGTBI grans. Alhora, també hem constatat que és necessari que els serveis d'atenció domiciliària han d'incorporar la perspectiva LGTBI. En l'àmbit jurídic, també hi ha elements a incorporar en temes com les voluntats anticipades, la gestió de la salut per a tenir en compte que les famílies LGTBI són diverses.

“VOLEM SER LA PRIMERA RESIDÈNCIA AMB EL SEGELL D'LGTBI-FRIENDLY”

Els i les professionals de la Residència Assistida de Gent Gran de Gràcia, pública, ja han fet el curs amb perspectiva LGTBI per a l'atenció a persones grans. La directora, **Maite Frías**, reconeix que abans de la formació “hi havia molts dubtes per part dels professionals”. “Hi havia manca de coneixements específics per part del personal i per part dels mateixos residents. Sí que ens havíem trobat en situacions que les mateixes persones residents s'enfrontaven entre elles, es cridaven i utilitzaven paraules com ‘maricón’”, afirma.

La directora assenyala que la plantilla està molt satisfeta amb la formació: “hem pogut plantejar

dubtes, però també sentiments”. S'ha creat un comitè LGTBI on els i les professionals poden expressar les seves inquietuds i buscar solucions. A més, s'ha elaborat un Reglament de Règim Intern que marca clarament que es tracta d'un centre LGTBI-friendly.

“La guia ens ha facilitat l'elaboració de la documentació de forma correcta i en el curs hem pogut fer consultes a mesura que s'anaven generant els protocols d'actuació. Amb el Departament d'Igualtat i Feminismes hem pogut anar validant els diferents textos que anàvem proposant”, indica Frías. Tota aquesta feina permetrà regular la intervenció de la residència com a institució davant de situacions que suposin un menyspreu de la dignitat de les persones.

“Hi ha familiars de persones residents que són del col·lectiu i,

evidentment, s'han sentit molt orgullosos que la residència on estan els seus familiars iniciï aquesta política d'aposta per facilitar a tothom que se senti com vol”, indica

Frías. La formació i sensibilització ha actuat com a revulsiu: ha facilitat que persones treballadores sortissin de l'armari, així com persones usuàries.

“S'han trencat tabús, hem pogut expressar-nos i ells també s'han pogut expressar”, explica.

La proposta del segell LGTBI-friendly “ens sembla excel·lent”. De fet, explica Frías, “estem lluitant per tal de ser la primera residència pública reconeguda i acreditada per la Generalitat”. Amb tot, encara queda camí: s'ha de continuar fent formació, revisar els protocols i el Departament d'Igualtat i Feminismes ha de fer auditories. El procés, però, ja s'ha iniciat.

BARCELONA DESTÍ DE L'ITÀLIA LGTBIQ+

Perquè hi ha tants italians del col·lectiu que escullen Catalunya com a destí vital.

Per NICHOLAS SPERZAGNI

Podem imaginar una ciutat com Barcelona a Itàlia. Podria ser Nàpols, però massa petita, massa càdica, massa desorganitzada. Podria ser Milà, si no fos pel fet que no té platja, i que el seu aire és el més contaminat de tota Europa. Podria ser Roma, si fos una mica més a prop del mar, tingués bones infraestructures i transports, no tingués tots aquells fatxes declarats, i l'església no se l'hagués menjat sencera. I, sobretot, si no fos tan pobra, sense feines. On trobar els estereotipus de la vida italiana, però fora d'Itàlia? El vent, la platja, el vi bo. Els clubs, el menjar de qualitat, la gent amb el somriure d'una ciutat sempre assolada. A Itàlia, però, en una atmosfera així, un noi que s'assabenta que és gai es trobarà amb por de sortir de l'armari. I vindrà a Barcelona, perquè aquí sí que també passen coses dolentes, però molt menys.

A l'agost 2023, estava a Berlín amb el programa Erasmus+, en cerca d'un lloc que pogués ser la meua pròpia ciutat, si no de per vida, almenys per un trosset d'ella. Mentre estava a una altra capital europea de la tranquil·litat LGTBIQ+, veig una història a Instagram que diu: "gent de Bolonya, si voleu afegir-vos a aquest grup a WhatsApp, és per tenir un espai segur per les persones LGBT+ de la ciutat: han passat molts atacs homobobitransfòbics aquest mes. Farem servir aquest grup quan una persona se sent perseguida al carrer, per buscar si hi ha gent amiga que viu o passa al seu voltant, per ajudar-la." Vaig flipar! Bolonya, la ciutat més progressiva d'Itàlia, l'estiu

després de l'inici del govern Meloni ha vist la seva essència *marica-friendly* amenaçada per gent que se sentia legitimada, gràcies a la situació sociopolítica, i sobretot pel govern més anti-LGTBIQ+ de les últimes dècades, a atacar i intentar matar a persones del col·lectiu (primeres dades: l'any 2024 els atacs de LGTBIQ+ fòbia van ser 3.600 a Itàlia; a Espanya, 541).

Els italians trien capitals LGTBIQ+ del nord Europa menys sovint, perquè les veuen menys semblants a Itàlia: és freqüent que una persona queer italiana vagi a Espanya per la seva proximitat cultural a Itàlia, perquè el que volen no és passar les vacances en un país exòtic, o a un país amb un clima i una cultura diferents dels italians i, per tant, més curiosos per visitar, sinó que probablement busquen un lloc on sentir-se segurs, acollits com si estiguessin a casa. Busquen, en poques paraules, una Itàlia a l'estranger, una Itàlia més oberta i on senten que poden viure amb tranquil·litat, activament (políticament) i passivament (a través de lleis i polítiques socials que els ajuden).

Al final del 2023, els italians donats d'alta a l'AIRE de Barcelona (Registro degli Italiani Residenti all'Estero) són 133.287, però sembla que en total els italians són gairebé 250.000 (sobre una població de 1.628 milions d'habitants, el 8,19% de la població). Per què? A més que la ja mencionada proximitat cultural, lingüística i geogràfica, influeixen la situació política, social i econòmica del Bel Paese: el PIB espanyol ha passat d'un

+1,6% prepanedèmia a un +3,2% del 2024, mentre que l'italià ha passat d'un +0,8% prepanedèmia a un +0,7% del 2024. El cost de vida és més baix a Barcelona que a Itàlia, i els sous més alts (a Itàlia, un sou mínim no existeix, mentre que a Espanya creix cada any; s'ha de recordar que també és freqüent que les persones LGTBIQ+ vinguin de dificultats econòmiques). Com s'ha mencionat abans, Barcelona és més segura que Bolonya, i això és perquè mentre Espanya el 2025 celebra vint anys de matrimoni igualitari (lleis per les adopcions, tuteles per les persones trans, etc.), Itàlia baixa a un dramàtic 36è lloc a Europa per tuteles de les persones queer.

En fi, Barcelona: ciutat política-ment viva i desplegada, oberta com moltes grans ciutats, però amb la facilitat de les infraestructures i de la burocràcia, junt amb una gran i càlida benvinguda dels catalans i espanyols, i del mar, el seu veritable rei. Per les persones de la comunitat queer és difícil socialitzar en petits contextos (com ja s'havia parlat a la revista *Lambda* hivern 2025), on el moviment LGTBIQ+ es troba en falta i les persones es queden a l'armari, i les xarxes socials gais són sense cares. A Barna, d'altra banda, les amistats són més accessibles, amb molts espais, ocasions, esdeveniments de reunió, per l'obertura mental dels habitants.

“A Barcelona, busquem una Itàlia a l'estranger”

NATURA LGTBIQ+

Sí, l'homosexualitat té raons biològiques i sentit evolutiu.

Per JAUME IZQUIERDO

Al món animal s'han documentat més de 1.500 espècies amb conductes sexoafectives entre individus del mateix sexe. Però, reflecteix aquest número la realitat? En absolut.

Històricament, l'homosexualitat ha estat un tema controvertit i difícil d'explicar dins la teoria evolutiva darwinista, ja que no té una relació directa i evident amb la perpetuació de l'espècie. A més, molts científics i naturalistes han imposat els seus prejudicis per damunt del rigor científic, qualificant aquestes conductes d'aber-rants. Un cas paradigmàtic és el de les observacions de comportaments homosexuals en pingüins d'Adèlia fetes per George Murray el 1913 a l'Antàrtida, que van ser excloses dels informes oficials perquè es consideraven "massa xocants". Aquest biaix ha provocat que nombroses observacions fossin ignorades o mai publicades.

Afortunadament, avui el paradigma ha canviat. Un estudi publicat a *Nature Communications* el 2023 va aportar nova llum sobre les raons biològiques i les avantatges adaptatives —i, per tant, evolutives— d'aquest tipus de conductes. Cal precisar que el comportament homosexual no implica necessàriament una preferència exclusiva per individus del mateix sexe: en molts casos és puntual o circumstancial.

Llavors, com poden haver estat afavorides evolutivament aquestes conductes?

Tot apunta que el sexe entre individus del mateix sexe juga un paper fonamental en l'establiment, manteniment i enfortiment de les relacions socials independentment del sexe. Això reforça vincles i aliances dins del grup, afavoreix la cooperació i redueix conflictes que podrien escalar fins a posar en risc la vida dels individus. En algunes espècies, fins i tot té un paper essencial en la reconciliació després de disputes.

És revelador constatar la relació directa entre la presència de conductes homosexuals entre les espècies i el seu grau de sociabilitat i violència. Potser no és casualitat que els primats, encapçalin aquesta llista, tant per número d'espècies com per diversitat de conductes homosexuals.

Les conductes homosexuals involucren funcions socials i afectives complexes que poden expressar-se en molt àmbits i de formes molt diferents. En **dofins** i **pingüins** s'han descrit parelles homosexuals monògames i duradores. En una illa de Hawaii, aproximadament el 30% de les parelles d'**albatros** estan formades per dues femelles, que estableixen vincles estables i crien conjuntament pollets propis o orfes. En els **bisons**, les relacions homosexuals entre mascles poden funcionar com un entrenament previ al festeig i a la còpula amb femelles. Però el cas més emblemàtic és el dels **bonobos**, que utilitzen el sexe —sovint amb contacte visual— com a eina social per resoldre conflictes, crear aliances i enfortir vincles, sent un exemple paradigmàtic d'una natura no binària.

I és que, hem d'arribar a la conclusió de que l'homosexualitat a la natura és un fet comú, reportada en molts organismes i expressada de formes molt diferents i amb un sentit biològic i social.

On ens pots trobar?

Seu Central
Centre LGBTI de Barcelona

Comte Borrell 22,
Barcelona.

Social Lambda

Blasco de Garay 29,
Barcelona.

Consulta
l'agenda
d'activitats:

casal lambda

VEUS LGTBQ+ S D

BRIGITTA LAMOURE ÉS, SOBRETOT, ACTIVISTA

Brigitta Lamoure, una de les veus del col·lectiu més experimentades, ens dona les claus d'uns espectacles plens d'amor, humor i consciència LGTBQ+

Per VÍCTOR RUIZ

En paraules pròpies, la nostra estimadíssima Brigitta Lamoure confessa que acaba de complir cent vint anys, molts d'ells damunt d'un escenari, sempre elegantment vestida, interactuant amb públics de tota edat i condició i escampant molta saviesa amb la seva acidesa, un català exquisit i una intel·ligència provada al llarg dels anys.

Trenta anys ja sobre els escenaris... Com van ser els inicis? D'on surt Brigitta Lamoure?

Va començar de manera casual, en una festa familiar on em van demanar, com a artista admiradora de les Chanclettes, que fes una imitació i va agradar. Fins a aquest moment, la Brigitta existia com a personatge radiofònic sense imatge amb el nom de senyora Coloma Cardona. A partir d'allà, i de la popularitat creixent de la senyora Coloma, va sorgir la Brigitta, fruit de la casualitat i de l'art.

Podem dir que la Brigitta és una icona de l'escena catalana?

Em considero, més enllà d'icona i referent de l'escena (perquè m'ho diuen les noves generacions), sobretot una activista. Les Drag Queens m'han vist i em tenen com a bandera en haver treballat vuit anys en una tele pública, fent servei públic i donant veu als barris de Barcelona amb la meua indumentària i el meu estil. I a part de tot això, amb una expressió de gènere lliure i acceptat. I en català

sempre, quan no estava ni de moda. Mentrestant les altres imitaven a les folklòriques, jo estava començant amb cançons d'un disc anomenat *Remena, nena* de Guillermina Motta (a qui vaig conèixer una vegada). I de la Motta vaig continuar amb els cuplets de la Núria Feliu, de la qual va tenir la sort de ser amiga.

De què et sent més orgullosa?

Brigitta està sobretot contenta i orgullosa de ser una humorista de dia que li agrada escoltar i donar veu a la gent que no en té. Persones grans i joves, del col·lectiu o de fora d'ell, que sempre m'han acollit amb afecte perquè els escolto. També molt orgullosa de participar en molts esdeveniments solidaris i benèfics.

“No escoltem prou la gent gran, que són el millor públic”

Quin racó de Catalunya et falta per recórrer?

Em queda molt. El món rural m'encanta, i és que Catalunya no te l'acabes. En aquests llocs descobreixes un món rural que està canviant en positiu, amb la ment molt oberta o fins i tot més oberta que a la ciutat. A molts pobles on vaig (Tivissa, Tèrmens, etc.) he tingut un acolliment increïble amb els joves i gent gran que han entès el meu activisme, que van entendre

“Explicaré els meus tallers LGTBQ+ per tots els racons petits i grans de Catalunya”

que jo soc aquí agraïda amb la gent que hi va ser abans i que ha aconseguit drets per a tothom. I des de la meua experiència és com enfoco els meus tallers LGTBQ+, des d'on faig els meus espectacles. Iestic segura que en poc de temps, amb els resultats que tenim, arribarem a tots els racons de Catalunya.

D'on sorgeix la idea dels tallers?

Després de treballar vuit anys en la tele pública donant veu a gent que volia ser escoltada, vaig reflexionar sobre la necessitat de difondre les realitats del col·lectiu i, alhora, aprendre sobre el col·lectiu, perquè de vegades em trobava sense resposta al clàssic “Jo ja em perdo amb les lletres”, i com jo molta gent. Aquesta va ser la llavor que va originar la necessitat de realitzar un taller que respongués a les preguntes sobre el món LGTBQ+. en principi, per a la gent gran amb molt de carinyo (Brigitta diu *cadinyo* en el seu català particularment musical). Però des de llavors m'han demanat que fes també aquests tallers per a gent jove, instituts o, inclús, activitats intergeneracionals en festes majors

T'han convocat fins del *First Dates*.

Dues vegades, però com que és gravat i editat i no en directe, he dit que no. A mi em va el directe. Però m'he quedat amb les ganes de veure la meua caràtula dient “Brigitta, 120 anys, 3 vegades vídua”...

Penses que Brigitta Lamoure pot fer de pont entre la generació gai i la generació LGTBQ+?

A parer meu, a la nova generació li falta una mica de compromís. Els ha vingut tot fet i gaudeixen d'una llibertat que és important saber d'on

ve, i que és fàcil que aquests drets que tant han costat d'aconseguir ens ho poden llevar. A les drag queens les amadrino, m'han vist a la tele, viuen en llibertat, però sempre els dic “Tingueu un discurs” “aprofiteu quan tingueu micro a festes i mitjans de comunicació per dir que cal continuar lluitant per aquests drets, que són comuns”. No els del col·lectiu sinó els d'una societat lliure, diversa i inclusiva. Per a tots. TOTS.

I sempre amb humor.

Així se celebra que estàs viu. En qualsevol àmbit. Dic que la mort m'acompanya en positiu, i l'amor. Hi ha un joc de paraules en la vida entre l'humor, l'amor i la mort. Aquí a vegades li donem l'esquena a l'edatisme, a la gent gran.

“A les drag queens els dic que tinguin discurs”

I escoltar les seves històries.

A més, són el millor públic.

Parla'ns del teu primer espectacle.

Perquè, mira, en relació amb això, he muntat el meu primer espectacle autoproduït. Tota la meua molta o poca fortuna l'he invertit en “Una cita amb la Brigitta”, que pren com a punt de partida la cançó de la Marieta de l'Ull viu, de la qual

CORTESIA BRIGITTA LAMOURE

trec un monòleg potent, de plorar. Reaccionen, al·lucinen encara que la cantem alegrement. Per un acte d'amor, un petó a una persona, la van criticar. Per un acte d'amor, i d'aquí va començar que de petita em cridaven Marieta. I la gent hetero ho associa a la Marieta de l'Ull viu de la Font del Gat. Ja va prenent els seus primers passos en diversos públics com Salou o Barberà del Vallès.

Com es veu el món des de l'escenari, envoltat de focus i lluentons?

Es veu bé, clarament perquè Brigitta Lamoure és de dia. Jo soc més de dia, poques vegades actuo en locals nocturns. Vaig començar en El Molino i conec la nit, però a vegades treballar en la nit està poc valorat, tot i la feina que hi ha darrere de l'espectacle. I això fa pena perquè el que fem mereix respecte.

La meua inspiració són les dones dels anys 40, miro molt la imatge. Una vegada em va agradar el titular de “Agrada molt a les senyores de dretes, però quan parla és kale borroka”. I així les descol·loco, com a fundadora del Opus Gai.

Entrevista a Ian Bermúdez:

“SEGUEIXO CONFIAENT EN EL PODER DE L'ART PER TRANSFORMAR LA REALITAT”

Per ABEL LACRUZ

Poeta, narrador, assagista, articulista, guionista, actor, coordinador de propostes teatrals, traductor, activista trans, educador... Sí, l'Ian Bermúdez és tot un home del Renaixement i ja era hora que li féssim una entrevista. Després d'anys com a col·laborador de la revista Lambda escrivint articles sobre literatura i sobre la realitat de les persones trans, li hem fet un zoom per conèixer-lo més a fons, tot conversant-hi una bona estona.

TOCA'M A LES FOSQUES, RELATS ERÒTICS AMB PROTAGONISTES TRANS

D'entrada se sent aclaparat pel llistat d'activitats artístiques que li atribueixo, però quan li demano si n'està especialment orgullós d'alguna d'elles, afirma: “Estic orgullós del camí de començar la transició i descobrir-la. L'Art ha estat un mitjà d'expressió. Potser els relats són el resultat d'haver anat polint coses, de llegir, destil·lar, escriure i

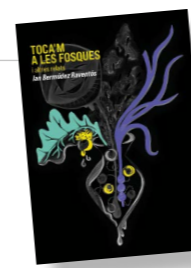
reescriure”. Precisament fa poc ha publicat *Toca'm a les fosques i altres relats*, publicat per Vincle Editorial.

Aquest últim llibre és un recull de contes per gaudir i imaginar l'erotisme, acompanyats de les il·lustracions d'Eric Sancho, amb la introducció de l'assagista i professora Meri Torras i l'epíleg de l'escriptor Sebastià Portell. Una oportunitat poc habitual de llegir un seguit de textos que, com descriu Bermúdez: “Són relats eròtics que tenen com a agents del desig i del plaer diferents homes trans i els seus vincles. Cada relat és una oportunitat per imaginar, crear i viure el consentir com un verb en negociació constant.”

“Vaig dir prou i vaig sumar-me a un moviment despatologitzador”

I és que de l'Ian destaquen l'inconformisme amb els dogmes i l'empenta a l'hora d'agafar les regnes del seu propi relat de vida: “La narrativa de les persones trans que hi havia fa uns anys és la de disfòria de gènere (endocrins, psicòlegs, psiquiatres). Al Clínic m'imposaven coses sense ni preguntar-me, era una relació jerarquizada, s'agenciaven el meu cos. Aleshores jo vaig dir prou i vaig sumar-me a un moviment despatologitzador, amb Pol Galofre i Miquel Missé. Oprimits a nivell mèdic, legal, social... Un discurs que t'exclou i no et cuida. Lleis que no et protegeixen i una educació i una visió social en què la realitat trans no existeix. Perquè quan tu neixes com a persona trans, no se t'espera.”

L'activisme impregna la vida i l'obra de l'Ian, i observa que el tracte cap a les persones trans està evolucionant en positiu: “D'un discurs paternalista i patològic hem passat a tenir una entrada al CAP Numància, a Trànsit, on t'escolten per veure què vols fer”. Però també alerta dels perills globals que amenacen el col·lectiu LGTBIAQ+: “Estem en un moment a nivell mundial molt fotut, sobretot perquè tenim Trump als USA i un altre semblant a UK. Generen polítiques en contra de tot allò que sigui trans, no binari i migració. Retrocedim a passos de gegant, d'aquí a no res amb Vox el podem tenir aquí, per exemple que les dones trans no puguin anar al lavabo de noies, o no puguin participar en competicions esportives. Ara és la primera vegada que m'han insultat al metro per

Toca'm a les fosques i altres relats de Ian Bermúdez, publicat per Vincle Editorial, 2025.
ISBN 978-84-129472-3-6

ser gai i 'encima maricón', perquè portava una bandera de l'arc de Sant Martí en una ampolla de la què bevia aigua.”

Tot i així, l'Ian no pensa llençar la tovallola, ni la de l'activisme ni la de l'art: “Hi ha una gran diferència entre que t'escriguin i escriure't, de tenir poder d'apoderar-te del llenguatge i donar-li una nova significació. La meua personalitat no fa pel terreny polític, aleshores és en l'art, en l'escriptura i en la interpretació on em sento còmode i on puc fer feina”. Per acabar la conversa li faig un test ràpid: “Acaba aquesta frase: ‘Segueixo confiant en el poder de l'art per...’ i sense pensar-s'ho ni un segon afirma: “transformar la realitat.”

“Ser trans m'ha fet descobrir la meua fortalesa i aprendre a estimar”

TEST RÀPID DE LAMBDA A L'IAN BERMÚDEZ

Una cosa que no suportes que et diguin quan se n'assabenten que ets un noi trans?

“I, tu, com et deies abans?”

Un mite eròtic per a tu?

Hugh Grant

Un llibre que recomanaries a algú que comença la seva transició?

Transitem

Una pel·lícula o sèrie?

Sex education

I una obra de teatre?

El nom volgut

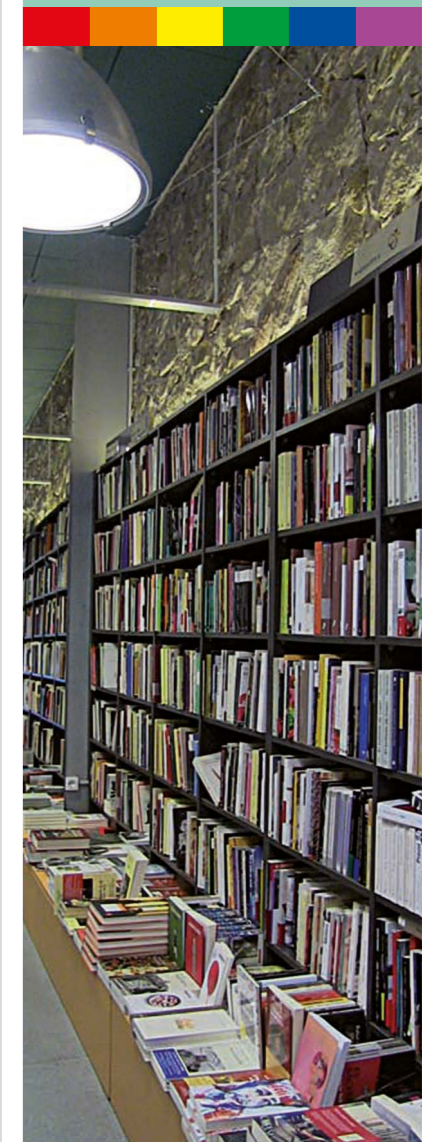
Coses bones que t'ha aportat ser un home trans?

La fluïdesa de parlar amb les emocions i crear una família des d'uns vincles reals. El poder de l'activisme, de la lluita, de la fúria. Descobrir la meua fortalesa i aprendre a estimar.

LLIBRERIA
ANTINOVS

des de 1997

Casanova, 72
08011 Barcelona
Tel. 93 301 90 70
libreriaantinous@yahoo.es
www.antinouslibros.com
Blog i xarxes socials

Entrevista a Keops Guerrero:

LES BRUIXES, UN CABARET DE BRUIXERIA I CONEIXEMENTS

Per IAN BERMÚDEZ

L'espectacle Cabaret torna a l'espai Tinta Roja del Paral·lel a càrrec de Keops Guerrero i, l'acompanya, Madame Hiroshima.

L'espectacle Keops, per a les persones que no et coneixen, què vols explicar de tu per començar?

Doncs, vaig néixer en un municipi de Mèxic i vaig fer la llicenciatura en Dansa Contemporània a l'escola més reconeguda del país, l'educació és gratuïta i vaig tenir molt bona fortuna d'entrar-hi.

Com t'ha tractat el món de la dansa sent una persona dissident del gènere?

Com us he dit, vaig estudiar a la millor escola de dansa de Mèxic, vam ser el primer grup racialitzat, ja que abans les promocions eren persones blanques. Allò trans no s'anomenava en aquell moment. Les meves idees i la meva presència ens veiem com a híbrides. Em vaig adonar que

tenia idealitzada la dansa i vaig deixar de presentar-me a càstings perquè era molt dur i violent, totes les peces estaven destinades a ser ballades per "homes o dones cis" amb cossos determinats.

Vaig començar el meu camí treballant en centres turístics on vaig conèixer el Daniel, artista català i la meva parella. Després de deu anys a Mèxic, vam venir a viure a Barcelona. Aquí em vaig adonar que era molt difícil dedicar-se a les arts, ja que tot era organitzat per estudiants de famílies riques, o estudiaves o treballaves.

I què vas fer?

Vaig decidir crear el meu propi projecte per al Centre Cívic de les Corts. Em van donar una residència artística i vam començar a col·laborar amb escoles. Però com tot, amb el canvi de govern la cosa es va anar precaritzant i també vaig viure algunes experiències racistes. Quan va arribar la pandèmia em vaig donar de baixa. Actualment, l'associació de la qual formo part està instal·lada al Pati Llimona on hem creat el nostre últim espectacle.

Parlem de *Les bruixes*. Aquest novembre torneu a presentar-lo a l'espai Tinta Roja del Paral·lel. Us vaig anar a veure aquest estiu i es nota que hi heu posat molta

CORTESIA KEOPS GUERRERO / © FERNEY ALONSO

dedicació. Què és el que et va portar a investigar sobre les bruixes i convertir-ho en un cabaret?

M'interessa molt el concepte de bruixa. Com bé saps nosaltres mai serem les princeses, sempre serem alguna altra cosa imposada, tot depèn de quin és el teu lloc dins l'univers, la teva classe, la raça, la geografia, etc. Darrere d'aquest espectacle hi ha tres anys d'investigació, profunditzo sobre la invisibilització de les dones, les dissidències i els pobles originaris provocada pel colonialisme. També a través del cinema i la literatura he buscat com les dissidències sempre hem trobat el nostre propi llenguatge per poder existir. A *Les bruixes* volia mostrar com el sistema ens travessa de manera brutal i ens va traient tot allò que és nostre fins a despersonalitzar-nos totalment.

En aquest espectacle treballes juntament amb Madame Hiroshima, com s'ha donat aquesta unió?

Isa, tot i ser una persona blanca amb privilegis, els seus pares tenien una hostel-restaurant al barri Xino.

A banda d'això, la seva família ve del món rural català, amb els seus propis pensaments i pràctiques màgiques que no són gaire diferents a les d'altres països d'Amèrica o Àsia, i que també han estat colonitzats. Amb ella i els seus ancestres veig el record del que era el barri abans de la gentrificació desmesurada i puc percebre com la consciència de classe s'ha anat perdent en la següent generació. El sistema ha anat blanquejant a la gent i tothom està amb el seu rotllo de viatjar, de comprar-se una casa, el *fast fashion* i tot el que el sistema mostra com a senyal d'èxit. El capitalisme ha aconseguit que amb dues generacions les persones que vivien en xaboles i necessitaven un passaport, ara els seus descendents viuen en altres països. Tot és producte del capitalisme.

He creat aquest espectacle en format cabaret perquè tracta de temes que són densos i perquè així siguin més divertits. Per a mi, aquest projecte és important, és l'episteme que he adquirit amb tota la meva trajectòria com a artista i activista. Les persones ens hem de mantenir actives, perquè se'ns ve el monstre a sobre i si no ho fem, no el podrem combatre.

“A *Les bruixes* volia mostrar com el sistema ens travessa de manera brutal”

Quin és el teu present i què et motiva?

Després de presentar el cabaret ens han donat un espai al Pati Llimona. Ara el que vull és poder fer coses al barri. Crec que és urgent recuperar la vida al Gòtic. En aquest mur del Pati hi ha molta energia, la vida de les persones es queda impregnada als llocs i això la fa vibrar. Aquest era l'espai per a les dissidències, on podíem dialogar i aprendre les unes de les altres. Les bruixes sempre hem viscut aquí.

📍 @keopsguerrero

Gràcies a aquest compromís genuí de Rainbow Telecom s'ha portat a terme un acord en el qual cada persona que vulgui contractar el seu servei de fibra i mòbil hauria de posar en el formulari d'alta el codi promocional "LAMBDA". D'aquesta manera li serà gratuïta la primera mensualitat del servei i alhora la Rainbow Telecom recolzarà al Casal Lambda en allò que pugui i el Casal Lambda necessiti.

Si t'interessen els seus serveis i vols ajudar al Casal Lambda, no dubtis a passar-te per la seva web: www.rainbowtelecom.cat.

**Rainbow Telecom,
la teva operadora**

**Respectem i tenim cura
dels nostres clients.**

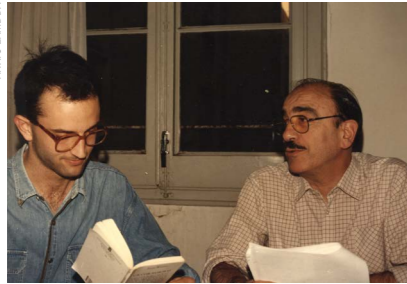
Be proud!

www.rainbowtelecom.cat
613 262 752 | info@rainbowtelecom.cat

PARLAR DEL QUE NINGÚ PARLA

De la mà de Xavier Inglada i altres persones pioneres del Casal Lambda es van organitzar diverses mostres teatrals amb la sida com a temàtica que van obrir portes i sacsejar consciències en els anys 90.

Per TONI PONCE

Armand de Fluvià (dta.).

Xavier Inglada és una d'aquelles persones de col·lectiu que arriben a Barcelona per culpa del sexili. Nadiu de Vilanova i la Geltrú, va conèixer el Casal Lambda el 1984 i el 85 ja es va instal·lar a la ciutat, situació que el va permetre endinsar-se cada cop més en l'entitat. "De seguida al Lambda em van caçar per la Junta Permanent i, al final, el 93 o el 94, vaig ser president després de l'Armand de Fluvià", explica.

Durant aquesta presidència va tenir lloc la primera *Mostra Teatral Gai i Lèsbica*, que era la nomenclatura més habitual en una època on les segles LGTBIQ+ encara no estaven esteses, però va ser la sida la que va donar sentit a una mostra que encarava la malaltia de front des dels escenaris.

Al nostre país, l'any 1991 el Casal Lambda va ser pioner a fer lectures dramatitzades d'obres dels Estats Units que parlaven de l'impacte del virus, ben acollides per crítica i públic, tant als cercles comercials com als més alternatius, on l'epidèmia era més que un tema d'actualitat als mitjans. Mentre a l'escena catalana directors i actors morien o patien en silenci, el director Josep Costa va apropar-se al Casal

per posar-hi remei, i allà és on es troba amb el nostre entrevistat.

UN DILLUNS PROPER A L'1-D

"No sé com va anar, suposo que l'Armand li va explicar que a mi m'agradava molt el teatre i que feia tallers i tal", però aquesta va ser la llavor per organitzar junt amb Costa la lectura dramatitzada d'*Un cor normal*, que és la primera gran obra de teatre que es va fer als Estats Units sobre el tema de la sida. Després de molts assajos, la van estrenar l'any 91 al mateix casal, situat en aquell moment a la Casa Elizalde. Més endavant, van aconseguir llegir-la també el dilluns 2 de desembre al Teatre Lliure a Gràcia, en un dia en què l'obra de Shakespeare en cartell feia una pausa. "Arran de l'èxit d'aquella representació, cada any, des del 1991, el dilluns més proper al Dia Mundial de la Sida, que era un dia que els teatres estaven tancats, buscàvem un per representar alguna obra amb relació a la Sida", fet que va donar peu a una tradició que duraria fins al 1997. En aquestes cites anuals, clàssics com *Un cor normal* es van arribar a llegir fins a 8 vegades, no només pel grup de teatre del Casal, sinó també per actors professionals de la mà d'en Josep Costa.

"Com que jo era voluntari del Casal, ens agradava al teatre i en Josep Costa ens dirigia, tot va funcionar; pel 28 de juny del 1992 ja

teníem com 4 o 5 obres més traduïdes que eren també de temàtica homosexual i vam organitzar un cicle de lectures dramatitzades al Palau de la Virreina", explica sobre la mostra del grup de teatre, que va durar dies, "però pel Dia Mundial de la Sida miràvem de preparar alguna que tingués relació i durant tot l'any les miràvem de fer a diferents llocs, com a la Casa Elizalde, al Teatre Kaddish d'El Prat de Llobregat, espai que va impulsar en Josep Costa, i també al SAT Sant Andreu Teatre".

Inglada reconeix que la recepció del públic "ens va engrescar a organitzar un festival de teatre gai i lèsbic al 94 amb una convocatòria oberta a tot l'estat on van venir companyies de diferents llocs i també d'aquí de Barcelona". El festival es va estendre fins a l'any 97 mentre continuaven fent lectures dramatitzades a biblioteques la resta de l'any: les dues primeres al SAT i en les dues darreres a diferents sales de la ciutat com el Teatre Malic, L'Eixample Teatre i el Teatre Artenbrut (o Sala Artenbrut).

MOMENTS COLPIDORS

Preguntat pels moments claus que van tenir lloc entre 1991 i 1997, Xavier Inglada en destaca tres. "Jo crec que el primer any, amb *Un cor normal* allà al Teatre Lliure, va ser el moment més trencador: va tenir molt de ressò, va sortir als diaris, cada any sortia als diaris, perquè quan es feia als teatres professionals, en l'àmbit de premsa i de ràdio ens

Armand de Fluvià (esq.) amb Josep Costa (dta).

feien molt de cas". El segon moment a destacar va ser el festival de teatre el 94, "quan vam fer *Àngels a Amèrica* perquè aquí no s'havia representat i va ser una obra que va guanyar dos primers Tony als Estats Units i venia amb un ressò mundial brutal, doncs, clar, hi havia molt d'interès". El públic i del món del teatre professional van viure amb expectació la representació malgrat no fer-se completa, ja que la primera part dura tres hores i no en van arribar a completar dues.

"El primer festival també va ser

molt important, perquè, clar, també va tenir molt de ressò a la premsa i a tot l'Estat. Companyies que feien una obra de teatre de, per exemple, temàtica lèsbica i no aconseguien anar gaire lluny,

quan venien al festival a Barcelona es coneixien amb altres companyies i era molt maco". De fet, a la primera mostra va tenir una secció de vídeo, "no sé si d'alguna manera també vam encendre la flama dins del Casal, perquè l'any següent, el 95, va ser la primera edició de la Mostra de Cinema", que ara tots coneixem com FIRE!.

AMPLIFICAR EL RESSÓ SOCIAL

Parlar de moments claus és recordar la valentia que van tenir l'any 91 en engegar les representacions: "teníem gent molt propera que es

moria de la Sida perquè no hi havia cap tractament, i gent del món del teatre que també es moria de la sida, com en Fabià Puigserver, cofundador del Teatre Lliure, que va ser diagnosticat i va morir aquell mateix any. Quan nosaltres proposem al Lliure fer *Un cor normal*, feia poc que s'havia mort". Van amplificar el debat social al teatre "quan la premsa o les autoritats d'aquí no en parlaven, menys encara perquè els Jocs Olímpics estaven propers. Ni els uns ni els altres, ni Generalitat ni Ajuntament parlaven", lamenta.

"Jo crec que en aquell moment cada associació va fer una mica el que era el seu paper. Stop Sida, per exemple, va fer la feina de carrer, portant preservatius als locals, etcètera. Lambda va optar per un enfocament més cultural a l'hora de fer conscienciació", afirma Inglada, que assegura que el festival de teatre va arribar a la seva fi el 97 més aviat per l'alt cos de voluntariat i l'esforç que exigia que no pas per coincidència amb l'inici dels primers tractaments efectius que controlaven el virus.

L'ESCENA VIRAL, TEATRE NORD-AMERICÀ I ACTIVISME ANTISIDA A ESPANYA

Un repàs sobre els inicis del teatre amb temàtica VIH/sida i l'activisme que li va donar suport.

Per ÀLVARO ALBARRÁN GUTIÉRREZ

Professor de Literatura Nord Americana de la Universitat de Sevilla

Quan la crisi del COVID-19 va irrompre a Espanya, ningú es va afanyar a buscar culpables. En l'imaginari popular, els principals grups afectats no semblaven convidar al rebuig o a la moralina sinó a l'empatia. A cop de cassolada, durant mesos, la població es va bolcar amb una lluita que (s'entenia) requeria d'un fort

compromís ciutadà.

La crisi del VIH/sida —que va començar en el nostre territori el 1981 i que, actualment, continua assotant a la nostra població— no va obtenir aquesta resposta. Més que compromís, les víctimes de la (mal) denominada com a Immunodeficiència associada a l'homosexualitat (o

GRID, per les seves sigles en anglès) a l'origen van trobar un clima certament hostil. Entre la indiferència i l'estigmatització, les comunitats afectades pel VIH/sida degueren fer front no sols a una crisi sanitària sinó també a una crisi social.

En aquest context, el teatre —potser el gènere més involucrat en la representació de la realitat immediata— va cobrar un nou protagonisme, servint com una de les principals eines que activistes i professionals de l'escena van emprar per a abordar la pandèmia. El treball del grup de teatre del Casal Lambda és un exemple clar de la simbiosi entre la indústria del teatre i la lluita contra el VIH/sida al nostre territori en els anys 90.

Bé com a part de les activitats vinculades al Dia Mundial del VIH/

sida, bé en el marc del (desaparegut) Festival de Teatre Gai i Lèsbic, en aquesta dècada el teatre es va fer servir com una plataforma per a denunciar el silenci que embolicava la malaltia i els prejudicis que sovint tergiversaven la realitat de les seves víctimes. Va ser a través del teatre i la col·laboració amb grups com el Casal Lambda que professionals de la talla de Josep Costa (1950-2023) —director i traductor establert al Prat de Llobregat— van poder difondre davant la societat un missatge crític amb els discursos que limitaven el VIH/sida a una patologia marginal. Ha d'aclarir-se que aquest

missatge es presentava davant el públic amb un distintiu accent ianqui. El cas de Barcelona i la seva àrea metropolitana il·lustren com la lluita contra el VIH/sida va dependre en gran manera de la dramàtica nord-americana. Va ser per mitjà de títols com *The Normal Heart* (1985) de Larry Kramer, *The Baltimore Waltz* (1992) de Paula Vogel i *T-Cells and Sympathy* (1995) de Michael Kearns —tots ells provinents de circuits alternatius dels EUA— que les reivindicacions que entitats com el

Casal Lambda realitzaven en les seves campanyes de prevenció, manifestacions i publicacions, es traslladaven als escenaris.

La gestió del VIH/sida a Espanya es va complicar pels molts desafiaments que es van haver de superar per a visibilitzar la problemàtica. El llegat del Casal Lambda, no obstant això, serveix com a evidència dels estrets llaços que van connectar al món del teatre i a l'activisme antisida, d'una banda, i a Espanya i els EUA, d'altra banda, en la lluita contra una pandèmia que, malgrat totes les adversitats, va generar un fort compromís en el sector activista.

LES MEMÒRIES QUE VAN SORTIR DE LA BOIRA

Entre les iniciatives que les xarxes socials poden fer pel món LGTBIQA+ hi ha la recuperació de la memòria de tots aquells que van sucumbir al VIH/sida en els primers temps.

Per VICTOR RUIZ NOVEL

De vegades, les xarxes socials, tan injuriades per ser l'eina de pèrdues de temps i cerques d'oci inútil, ens poden demostrar accions inesperades que sorprenguin i facin justícia a aspectes oblidats de la societat. Un d'aquests esdeveniments que, amb la perspectiva del temps, no s'ha tractat prou és el nombre de víctimes de la pandèmia de la sida que, dins i fora del col·lectiu, van sucumbir entre incomprendiments mèdics, tractaments primaris i molta boira social.

Però la marea està canviant i la boira social, gairebé foscor a estones, s'està buidant i obrint camí a un homenatge que, tant la generació queer com la generació que la va precedir, han de tributar a totes

les persones que van morir prematurament a les mans d'aquella malaltia que tant va assotar al col·lectiu.

No és casualitat que pel·lícules com *Romeria* de Carla Simon o la francesa *100 pulsacions per minut* de Robin Campillo participin d'aquest rescat. En el cas de la cineasta catalana, més centrat en la memòria personal dels seus pares i la seva història d'amor, i en el cas de la francesa, des d'un punt de vista de les lluites pel reconeixement social d'una malaltia que va trigar molt a ser considerada de tots.

Aquestes xarxes socials han posat en marxa el compte "theaidsmemorial" amb el seu subtítol "històries d'amor, pèrdua i record", un important

lema que afirma que només viu el que és recordat. En aquesta pàgina de més de 324.000 seguidors (i pujant), retraten algú, a vegades amb una foto en sépia o tacada per aquelles sobrelluminacions dels vuitanta. L'autor del post pot ser un exnuvi, una germana, una filla òrfena o senzillament algú que descobreix, dècades després, el record d'aquell company de treball al qual va perdre la pista o d'aquell amic de la universitat que, ja fora del focus, es va extingir.

Els textos oscil·len des de l'emotivitat més profunda fins a la descripció de com van viure aquestes persones els seus últims moments; el desconcert, les ganes de viure, l'acceptació d'una sentència que avui no seria tal i que, en cada línia, s'il·lumina fins a la foga final. Un esgarit "va morir dies després d'aquesta foto" o "sempre recordarem al nostre 'oncle/germà/fill/pare'". Un torrent de cròniques de la intrahistòria dels temps més letals de la sida. Uns temps que, al cap i a la fi, com a pertanyents al moviment LGTBIQA+, la comunitat que ens uneix, no hem d'oblidar.

@theaidsmemorial

MAGALI COLOMER

EDUARDO CASANOVA TRENCA EL SILENCI

Per ABEL LACRUZ

Silencio és el nou regal audiovisual del director Eduardo Casanova i de nou ens arriba embolcallat amb un preciós paper color malva que amaga una potent i fosca veritat: el silenci perpetua la injustícia, el silenci destrueix, el silenci mata. Una nova oportunitat per a colar-nos un missatge molt dur amb l'ajuda d'una bellesa deforme i barroca, a l'estil dels seus anteriors títols *Pieles* i *La Piedad*.

A *Silencio* hi trobem la metàfora d'una saga de dones vampires per parlar d'una de les més grans injustícies del segle XX: la marginació i el desemparament que van patir les persones amb VIH-Sida. La figura de la vampira significa una realitat innegable, la serofòbia, que per desgràcia encara existeix. També viatja a l'edat mitjana per fer un paral·lelisme amb la pesta negra. I en ambdós casos la tesi és ben clara, només hi ha una sortida per acabar amb l'estigma: trencar el silenci.

ABEL LACRUZ

Estrenada a Movistar+ l'1 de desembre, dia mundial de la Sida, la nova sèrie s'ha estrenat al 58è festival de Sitges amb la presència del director i dels/les intèrprets Leticia Dolera, Lucía Díez, Mariola Fuentes, Carolina Rubio i Omar Ayuso. Dues absències, les també impressionants María León i Ana Polvorosa. *Silencio* consta únicament —de moment— de tres episodis d'uns 20 minuts cadascun que són tant curts com intensos i tant poètics com incòmodes.

Casanova, que va fer-se conegut interpretant en Fidel, el nen gai d'*Aida*, Telecinco, ja havia fet una incursió com a director al món de les sèries televisives en un dels vuit episodis de Nacho, la biosèrie de l'actor porno Nacho Vidal a Atresplayer. També en aquesta resultava impossible no reconèixer la seva signatura visual: el color i el preciosisme com a embolcall que, en caure, deixa al descobert les més fosques misèries de l'ésser humà.

ABEL LACRUZ

ELS VALORS ALS BARS FETISH

Hi ha diversos bars fetish a Barcelona i per a tots els gustos. Aquest article recull algunes experiències viscudes al Berlin Dark.

Per ROGELIO RUBIÑO

En sexologia i altres ciències de la salut s'anomena fetitxisme al desig o l'excitació sexual d'una persona causada per l'estimulació que produeix un objecte en particular. En aquest article vam voler anar més enllà i endinsar-nos al món d'un bar fetish a Barcelona. És possible trobar valors i virtuts dins aquest tipus d'espai tan estigmatitzat actualment com a llocs de sexe i depravació? Abans de res, volem trencar alguns paradigmes i prejudicis que hi ha al respecte.

Em trobo a la porta del bar i noto una barreja d'ansietat, protecció i clandestinitat que m'embarga. Em sento segur ja que em trobo en una mena d'amagatall o cau. Creuo el llindar i dic adéu a les meves inhibicions. Observo el layout del lloc: l'entrada, després vénen les caselles on et treus la roba, la barra del bar i finalment la zona de recreació. Entro a les caselles, et poses els accessoris que t'agraden (arnès, jocks-traps, suspensors, cuirs, làtex, roba esportiva, etc.) o et despulles, tal com m'agrada a mi, i em quedo només amb les sabatilles i els mitjons. A punt de començar l'experiència.

Un bon percentatge d'assistents porta posats accessoris que, evidentment, no és possible de fer-los servir fora del lloc, atès els prejudicis i les repercussions que comportaria. A dins, percebo aquesta autenticitat i llibertat sense sentir-me jutjat i sense censura, ja que allò que em poso o em deixo de posar té a veure amb aquella identitat pròpia que vull desenvolupar en aquest entorn

específic del bar fetish. Des de la taquilla ja es percep una col·lectivitat i complicitat a través de creuar mirades amb aquells col·legues que et trobes i amb qui, en alguns casos, comences a socialitzar. Somriures insinuants comencen a donar pas al que vindrà més tard. Sorgeix una invitació a ingressar a la barra i zona de recreació a través de la música "hard core", que sona molt potent a l'interior del bar. L'experiència al bar fetish es transforma en una cosa així com sortir de l'armari gai, amb aquesta llibertat de qui vols ser, evidentment acotat pel període de temps que ets al bar. Ara, ja dins i en comunitat d'iguals, comencem a viure el moment present a la finalitat, traient-li importància al passat i al futur. Comencem a relacionar-nos des de la química, sentiments i emocions, més enllà de la raó. Té més a veure amb aquesta intuïció i món inconscient que tenim i que et porta a la recerca de tu mateix, on veus amb claredat els teus gustos i inhibicions.

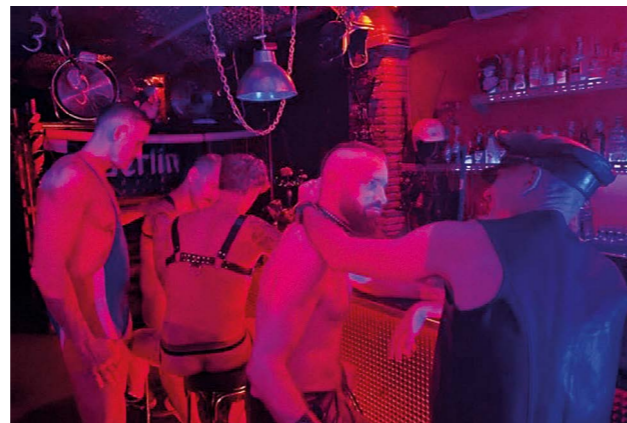
Ja a la barra observo aquesta camaraderia de persones conversant sobre diversos temes, alguns en grup, altres en parelles, i la majoria amb una característica comuna evident, el nu. Observo

carícies, i si bé l'estètica forma part de la nostra cultura, aquí sembla que no importa gaire. Diferents fesomies i cossos s'abracen i dialoguen harmoniosament al costat de la barra mentre beuen algun còctel.

"L'estètica per a alguns és important, però no ho és tot"

Pel que sembla les diferències d'edat, físiques, origen, classe social i aparença física, entre d'altres, importen cada cop menys, passant a un segon pla, donant la benvinguda a l'apreciació a la diversitat en tota la seva esplendor. Observo molta més inclusió aquí que, per exemple, en una discoteca o en aplicacions de xarxes socials on hi ha una estètica estàndard exigida, la qual passa a ser un valor primordial per entaular una conversa i on el protagonisme se centra en els egos.

El bar fetish és un espai que encara ens permet una cerca

CORTESIA BERLIN DARK

interioritzada d'un mateix. Aquesta cerca s'amplia a altres ràdios, on la mirada amb prejudicis de la majoria ja no hi és present o, almenys, s'ha reduït.

En passar a la zona de recreació, la lluminositat, els colors i els matisos és perfecta, suficient per saber on ets, veure les mirades, actituds i postures dels qui habiten l'espai. Això marca la diferència del lloc respecte a les cambres fosques, on no veus res i no saps amb qui estàs. Escoltes les veus i alguns gemecs dels que gaudeixen d'altres. M'adono que no hi ha cabines, és a dir, gairebé tots els espais són pràcticament comuns. Els llocs privats als "bars fetish" són molt escassos, convidant així a la col·lectivitat, al respecte individual i al consentiment. Alguns volen només ser observats, altres observar.

Distingeix una escena espectacular i plena de respecte, apreciació a la diferència i consentiment. Alguns observen un home amb cert tipus de diversitat funcional (en cadira de rodes) tenint sexe amb dos nois més. El trio omple aquell espai de gaudi i inclusió. Les barreres dels prejudicis i les discriminacions es redueixen gairebé a nivell zero. Em pregunto: veiem sovint persones amb algun tipus de discapacitat a les discoteques o xarxes socials? Ja soc a la zona d'acció. Tot i que el context fetish t'indueix a mirar cossos, m'adono que l'estètica per a alguns és important, però no ho és tot. Percebo que hi ha altres factors que indueixen a l'eroticisme com la mirada, l'actitud, la veu, l'expressió no verbal o la indumentària que portes posada. Podríem inferir aleshores que el context del sexe passa a ser molt extens i d'acord amb els desitjos ocults de cadascú. Converso amb

"Els llocs privats als bars fetish són molt escassos, convidant així a la col·lectivitat, al respecte individual i al consentiment"

un home i em diu que per tenir un bon sexe no necessites un galant: "aquí descobreixes que hi ha altres formes que poden despertar el sexe, nosaltres mateixos perdem els nostres complexos i prejudicis en aquest lloc, he estat amb diferents persones i m'agrada que gaudeixin. Si no t'agrada algú i l'hi dius, ho faràs d'una forma amable, amb un bon tracte a la gent gran".

Em va semblar interessant el que em va dir un dels col·legues de la barra sobre l'enfortiment del vincle amb aquell amic que el va portar per primera vegada a un bar fetish, ja que la relació es va fer molt més intensa: "ja no ens hem d'explicar coses, ens vam veure cadascun tal com som, veus una altra faceta de l'amic que no imaginaves". Es genera una confiança molt especial, única i recíproca. L'altre ja coneix una part teva íntima i no li importa.

En aquests llocs, el sexe no va separat dels valors. Un cop t'has habituat t'adones que el sexe no és el centre que ho mou tot, sinó un complement. El fetish va més enllà del sexe, hi ha un aprenentatge sobre un mateix, ens traiem prejudicis i màscares. A més, t'adones que aquest aprenentatge es pot donar únicament a la col·lectivitat. Alguns assistents esmenten que "en molts casos, a través d'aquesta experiència es podria donar un alliberament moral".

@berlindark_barcelona

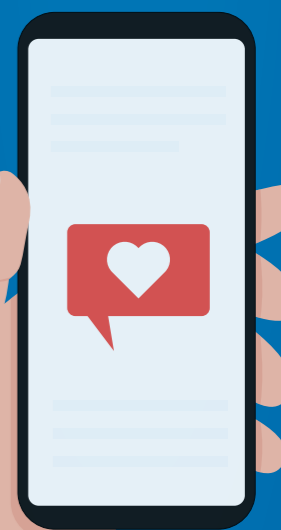

**SEGUEIX-NOS
TAMBÉ A
INSTAGRAM**

Follow

@casal_lambda
@casal_lambda
@casal_lambda

lambda

QUÈ VOLIA DIR LA X DE X-MEN?

Com els còmics de superherois van introduir la diversitat LGTBIQ+ molt abans que poguéssim mostrar-se obertament.

Per DAVID MORO

La cultura popular ha estat sempre una eina poderosa per a introduir idees progressistes en la societat i normalitzar realitats marginalitzades. El còmic de superherois dels Estats Units, com els publicats per Marvel, no ha estat aliè a aquest paper. Encara que moltes vegades operant en els marges de la censura, va aconseguir oferir a lectors LGTBIQ+ una representació simbòlica de les seves experiències molt abans que existissin personatges obertament queer.

ELS X-MEN I LA METÀFORA DE LA DIFERÈNCIA

En els anys 80, X-Men va ser el còmic més venut del món. Sota el guió de Chris Claremont —l'autor més influent de Marvel després de Stan Lee— la sèrie es va convertir en una saga èpica sobre l'exclusió, la por al diferent i la lluita per l'acceptació. Durant 17 anys consecutius, Claremont va escriure a aquests mutants com una al·legoria viva de totes les minories. Perseguits simplement per ser els qui eren, els mutants oferien una metàfora directa i poderosa amb la qual moltes persones LGTBIQ+ es van sentir profundament identificades.

Claremont va aprofitar aquesta narrativa per a incloure relacions diverses, encara que el *Comics Code Authority* —l'organisme que regulava el contingut— prohibia qualsevol representació explícita de l'homosexualitat. Així, Mística i Destí, dues dones amb una relació íntima, van ser presentades com a companyes inseparables. Com va explicar el mateix Claremont, “no,

no eren bones amigues; estaven profundament enamorades”. També va assenyalar que li resultava un exercici reptador expandir els límits del permès, construint una història que, sense necessitat de subratllar-la, estava “a la vista de tots, però sense un cartell que digués: ‘mira això’”. Tant va ser així que va arribar a plantejar que Mística fos el pare biològic del seu fill adoptiu, Rondaire Nocturn, en una història que mai va arribar a publicar-se per ser rebutjada.

EL PRIMER SUPERHEROI GAI

Mentrestant, un altre autor clau en Marvel, John Byrne, va decidir introduir veladament a un superheroï gai en *Alpha Flight*, una sèrie que va començar a escriure a principis dels 80. Segons va comptar més tard, havia llegit un article en *Scientific American* que apuntava al fet que l'homosexualitat tenia un origen genètic més que ambiental, i això el va portar a pensar que “ja era hora de tenir un superheroï gai”. Va triar a Jean-Paul Beauvier,

àlies Estrella del Norte, gairebé de manera instintiva, i aviat es va adonar que ja ho havia estat escrivint amb aquesta intenció, encara que de manera inconscient. No obstant això, com ell mateix va reconèixer, “el clima de l'època i el *Comics Code* no em permetien dir-ho obertament, però vaig aconseguir fer arribar el missatge malgrat les barreres”.

Aquest “missatge” es va transmetre mitjançant subtext. Per exemple, en una escena publicada a mitjans dels 80, Jean-Paul és a la seva casa al costat d'un home musculós que surt de la piscina en vestit de bany per a contestar el telèfon. Més endavant, la seva germana li diu: “Des de quan et molesten els homes ben vestits, germà?”. Eren insinuacions clares per a qui sabés llegir entre línies.

DEL SILENCI A LA CELEBRACIÓ

Passarien dècades fins que Estrella del Norte pogués viure la seva identitat obertament. En 2012, va protagonitzar el primer matrimoni homosexual entre superherois en

Destino i Mística a “Inferno” #4 de Stefano Caselli i David Curiel.

“Perseguits per ser els qui eren, els mutants oferien una metàfora poderosa amb la qual moltes persones LGTBIQ+ es van sentir profundament identificades”

Marvel. Les seves noces amb Kyle va ser una fita històrica i també blanc d'atacs per part de grups conservadors com *One Million Moms*, que van exigir la retirada del número. Però la història ja estava escrita.

En 2023, Marvel va fer un pas més enllà i, per primera vegada, va plasmar en vinyetes la història de l'origen de Rondador Nocturn com a fill biològic de Mística i Destino. L'escena mostrava a Mística, capaç d'alterar la seva forma física a voluntat, adoptant cos masculí per a concebre, un recurs narratiu que molts van interpretar com una picada d'ullet simbòlica a les vivències trans i a la fluïdesa de gènere dins de l'univers mutant. Un any més tard, en 2024, Mística i Destino van segellar el seu vincle amb unes noces celebrades en l'especial *X-Men: The Wedding Special*, sense censura, i rebuda amb entusiasme per lectors que portaven més de quatre dècades esperant aquest moment.

En conclusió, els còmics, fins i tot quan no podien dir-ho en veu alta, van parlar de nosaltres. Van ser espai de refugi i projecció, d'imaginació i lluita. Avui, en recuperar aquestes històries, veiem que moltes de les nostres realitats ja eren allí, codificades entre superpoders, pors i esperances.

@classic.xmen

LES RECOMANACIONS

Qüestionem la cultura de la depilació i la maquinària psicoanalítica construïda pel patriarcat. Dos assajos més que recomanats.

Per IAN BERMÚDEZ

Aquest estiu he llegit dos assajos que us recomano molt. Per una banda, *A contrapel. O per què trencar el cercle de depilació, submissió i autoodi* de li Bel Olid (Edicions Destino, 2020). Ens han induït a depilar-nos. Aquesta experiència, horrible, era un ritual de pas considerat “natural” en el camí a ser dona. Li Bel no només corrobora això, sinó que ens anima a plantejar-nos si el discurs de la depilació és tan “natural” i tan “higiènic”. A preguntar-nos com és que les dones hem de tenir pèls només al cap. Li autori arriba a la conclusió que són els homes heterocis que ens volen com a nenes, a disposició del seu desig i ens convida a sortir d'aquestes “naturalitzacions” falses, que ens van a la contra i que trobem a les persones per a qui siguem desitjables podent ser qui som i tenint pèls a on ens doni la gana. I, a qui no li agradi, que es depili els seus.

El segon assaig és *Yo soy el monstruo que os habla. Informe para una academia de psicoanalistas* de Paul B. Preciado dins la col·lecció *Nuevos cuadernos anagrama* (2020). Preciado decideix publicar el text íntegre que volia pronunciar davant de 3.500 integrants de l'École de la Cause freudienne de París.

Aquell dia els va preguntar si coneixien a algun psicoanalista homosexual, transsexual o no-binari a la sala, i evidentment el silenci es podia palpar i només el van trencar alguns riures sorneguers. És des d'aquest silenci i riures des d'on desenvolupa el discurs. Critica el psicoanàlisi per ser una disciplina construïda per homes cisheteronormatius, blancs i morts, incapaç de donar espais a la diversitat, i que s'encarrega de perpetuar i exaltar la cultura de la violació i els diagnòstics en lis “diferents”. Preciado s'adona així de la importància de creure's escriptor, d'escriure i ser la seva pròpia construcció. Les hormones es converteixen en les seves aliades. A través de les modificacions corporals va poder ser suposadament home i suposadament blanc i accedir a la universalitat. Entendre els privilegis que et dona i saber des d'on parteixen el que se senten així i es creuen que aquest lloc és del tot “natural” i els ve donat de sèrie. Els diu a la cara que la seva NO-identitat és un privilegi (blanquitud, burgesia, europea i rànica). Una de les idees més importants que podem extreure d'aquest segon assaig és que tota transició desnaturalitza allò naturalitzat per les estructures de poder i ho posa en qüestió.

7 CANÇONS PER LA VISIBILITAT BISEXUAL

Per HELENA VALLS

Fem un repàs per la desconeguda música bisexual, a través de les seves lletres i ritmes “Yo la quiero desde que la vi, des de que le vi, des de que soy bi.”

“MILLOR NO OBLIDEU LA B EN LA LGTB.”

Tant per bé com per mal, les lletres de les cançons ens deixen un missatge gravat a dins nostre. Avui, a la secció musical us recomanem set cançons que parlen d'experiències bisexuals de forma específica. És a dir, si una cançó parla d'amor entre dones o entre homes, per molt que també podrien ser aquests bisexuals, no entra dins d'aquesta tria, ja que la selecció seria molt més àmplia. Us deixem un petit tast melòdic de grups formats per persones del col·lectiu LGBTIQ+. Totes elles prou actuals, i com sempre, a gust personal.

“I KISSED A GIRL AND I LIKED IT, THE TASTE OF HER CHERRY CHAPSTICK. I KISSED A GIRL JUST TO TRY IT, I HOPE MY BOYFRIEND DON'T MIND IT” / *KISSED A GIRL*. KATY PERRY (2008).

Aquesta és la primera cançó que ens vindrà al cap, una suposada història on ella té nòvio, però li fa petons a una noia que fa gust a pintallavis de cirera. I espera que a ell no li importi. En el moment va petar-ho un munt. En canvi ara, si analitzeu tota la lletra, veureu que ha envellit una mica malament. Tot i això, és un tema inoblidable.

“NO MATTER GAY, STRAIGHT OR BI, LESBIAN, TRANSGENDER LIFE. I'M ON THE RIGHT TRACK, BABY I WAS BORN TO SURVIVE” *BORN THIS WAY*. LADY GAGA (2011).

Lady Gaga, la 'mare' de les persones dissidents, ens colpia des del principi de la seva llarga carrera musical, sempre avançada a l'època: “És igual si ets gai, hetero o bi, lesbiana, transgènere. Estic en el camí que toca, amor, vaig néixer per sobreviure”. Per redescobrir, us recomano que busqueu la interpretació de la lletra de Poker Face (2008).

“SO IF YOU ASK ME HOW I'M DOING, HERE'S IS MY REPLY: I'M G-G-GETTIN' BI. GETTING BI. OH YEAH, I'M LETTING MY BI FLAG FLY. NOT GONNA HIDE IT. NOT GONNA LIE.” *GETTIN' BI* (FEAT. PETE GARDNER). CRAZY EX-GIRLFRIEND (2016).

Buscant referències d'homes bisexuals, em van recomanar una sèrie musical anomenada «Crazy Ex-girlfriend», on el protagonista surt de l'armari amb un joc de paraules: “Si em preguntes com em va, aquí tens la meva resposta: vaig tirant... bi. Oh sí, deixo volar la meua bandera Bi. No ho amagaré. No men-tiré.” El cas és que 'getting bi' sona igual que 'getting by', que vol transmetre alhora la idea de 'tirar endavant' i 'viure obertament com a bisexual'.

“YO LA QUIERO DESDE QUE LA VI, DESDE QUE LE VI, DESDE QUE SOY BI”. *THE L NAIL*. TRIBADE (2017).

Tribade deixa marca. Elles són les més punkis, les referents, les raperes

que van llançar el seu primer disc, *Las Desheredadas*, amb cançons amb lletres com aquesta. Tota la seva discografia té referències cap a l'amor entre dones. En aquest cas juguen amb els pronoms (la/le) i les paraules (vi/bi).

“ME GUSTAN LAS CHICAS COMO PUDDO PASAR, ME GUSTAN LAS CHICAS NO ME LO PUEDO EXPLICAR. SERÁ POR SU PELO O SU FORMA DE MIRAR PERO ME HE BESADO CON UN CHICO EN LA CIUDAD”. *BISEXUAL*. CARIÑO (2018)

Amb un títol inconfusible, Cariño, un grup de pop de modernes, volen explicar-nos de forma lleugera i humorística com de senzilla i poc sorprenent pot ser l'experiència de descobrir que ets bisexual.

“BETTER NOT FORGET THE B IN LGTB. AND Y'ALL LIKE TO SAY WE SELFISH, YEAH, Y'ALL SAY WE LIKE TO CHEAT. BUT I DON'T DATE BOTH AT THE SAME TIME, HATERS HAVE A SEAT.” *BISEXUAL ANTHEM*. DOMO WILSON (2019)

Amb una lletra molt explícita i forta, Domo Wilson busca crear a ritme de rap un himne per a l'orgull bisexual: “Millor no oblideu la B en la LGTB.

I a tots us agrada dir que som uns egoistes, sí, tots dieu que ens agrada enganyar. Però jo no surto amb els dos a la vegada, envejosos aneu agafant seient.”

“MI NOVIA TE PARTE LA CARA, SABE ESGRIMA Y KARATE. (...) EN MI MENTE ESTAMOS FUMANDO TÚ Y YO DESNUDOS EN MI HYUNDAI”. *FUMAS? SHEGO* (2020)

Finalment, Shego, que també tenen un repertori ple de cançons rockeres/indie/punk amb referències a l'amor entre dones. En aquest single, i en la majoria de cançons, parlen indiferentment tant d'homes com de dones, a través del gènere de les paraules (mi novia/ desnudos). Us animo a escoltar el seu últim disc *No lo volveré a hacer* (2025) que també és absolutament sàfic.

Aniries a una boda on no convidessin a la teua parella?

UNA CADIRA BUIDA

Quan l'amor lèsbic no té lloc a taula

Per SURA NEGRA

Soc lesbiana, i fa uns mesos el meu millor amic de tota la vida em va anunciar que es casava i que volia convidar-me, però només a mi. Quan li vaig preguntar si podria portar a la meua parella em va dir que no, que només hi anaven parelles serioses i que, a més, no hi havia prou espai. En aquell instant em vaig quedar desconcertada, però vaig pensar que seria un malentès i que realment no hi havia lloc físic, ja que no em podia ni plantejar la realitat del que estava passant.

Una setmana després em va arribar la confirmació que, efectivament, el motiu no era la manca de lloc. Altres persones amb qui ell tenia menys confiança em van explicar que també les havia convidades, junt amb les seves parelles hetero-normatives, algunes de les quals el meu amic ni tan sols coneixia. En total eren sis nous convidats, entre les tres persones que m'ho van explicar i les

seves tres parelles, així que l'excusa del meu amic no es podia sostenir de cap manera. Si no hi ha lloc per a les parelles, no hi ha lloc per a ningú. Però va quedar clar que no era una qüestió d'espai, sinó de legitimitat. El missatge que em va arribar, tot i no ser directe ni transparent, era totalment clar. La meua relació no comptava, i el meu amor no mereixia una cadira a la seva celebració.

Després d'això vaig necessitar uns mesos per veure-ho clar. El meu amic no em volia tal com sóc, mai no havia acceptat del tot aquesta part de mi, i jo havia de decidir si callar i fer com si res, o plantar cara a la situació. Després de tants anys de lluita de tantes dones abans que nosaltres, vaig decidir no formar part d'un acte que reforçava el model de casament clàssic, “hetero i caspós”, mentre deixava fora l'amor entre dues dones. Si no hi havia lloc per a la meua novia, tampoc no hi havia lloc per a mi.

Quan li ho vaig dir no va entendre res. S'ho va prendre molt malament, com una traïció, i l'amistat es va acabar trencant. Amb el temps vaig entendre que això també era un alliberament i una manera de protegir-me. Deixar de mantenir

relacions per inèrcia amb gent que no t'estima ni t'accepta de veritat és guanyar lloc per a una mateixa.

La cadira buida es va convertir per a mi en un símbol. No només de la seva lesbofòbia disfressada de logística absurda, sinó de totes les vegades que el lesbianisme queda arraconat: al sopar d'empresa on ningú pregunta per la teua parella, al dinar familiar on “millor no diguis res a l'àvia”, a les converses on es pressuposa l'heterosexualitat per defecte i t'obliguen a sortir de l'armari contínuament.

Escric això amb molt dolor per la pèrdua d'una persona molt important a la meua vida, però amb la calma i la pau per la decisió que vaig prendre de cuidar-me i de respectar-me. La boda encara no s'ha celebrat, però tinc la certesa de que la meua cadira buida aquell dia no serà una simple absència sinó que significarà una presència reivindicativa. Un recordatori que l'amor lèsbic no és secundari ni anecdòtic. Que no acceptarem seguir invisibles. Perquè cada cadira buida és també un crit contra la lesbofòbia subtil que encara impregna els moments més quotidians de les nostres vides.

Nota de l'autora: quan em refereixo a dones lesbianes incluc a dones trans i cis indistintament. / REDACCIÓ LAMBDA

FREEPIK

casal lambda

PREMIS LAMBDA 2026

Busquem nou talent LGTBQA+

Trobareu les bases a la web del Casal Lambda: www.lambda.cat

PREMI

ARMAND DE FLUVIÀ

2026

Amb el suport de:

PREMI RELAT BREU

CONCERTINA

De JOSÉ AUSIO MARTIN

Triunfar en la vida no es ganar, si no levantarse cada vez que uno cae.

—JOSÉ MÚGICA

I
La valla fronteriza de la vergüenza y la sinrazón.

- ¿Por qué? ¿A caso no somos todas iguales? - se pregunta Claire.

La misma pregunta se hicieron años atrás ella y su amada Yasmin, también Dalia y Petra. Desde la azotea de su edificio podían ver el puerto de Beni Ensar, y como prácticamente emergiendo del Mediterráneo, la valla metálica que serpenteaba a través del paisaje hasta perderse en el horizonte. Al otro lado del alambre, Europa.

La valla que separa el territorio. La valla que separa las realidades, que separa los sentimientos, que separa las ideologías, que separa de la intolerancia, que separa a las personas y a las familias. Que separa para que nadie entre, que separa para que nadie salga.

Yasmín se cubrió su cuerpo del sol del mediodía, se despidió de Claire besando sus labios y abandonó la azotea sin decir nada a Petra y Dalia que aún dormían abrazadas en la única parte sombría en que se podían cobijar.

Era uno de los edificios más altos del barrio donde podían reunirse y tomar el sol sin que nadie las pudiera ver ni molestar. Y, sobre todo, a salvo de no ser denunciadas a la autoridad.

Hoy había sido un día especial. Con suerte, la última vez que verían la valla desde este lado, o mejor aún, no la volverían a ver nunca más. Claire se asomó para ver como Yasmin, en bicicleta, se alejaba calle abajo y al pasar junto al café Alborán

era increpada por un grupo de hombres no muy tolerantes ante el hecho de que una mujer no siguiera los cánones establecidos. Pero Yasmin hizo caso omiso y siguió su camino.

Claire respiró aliviada al ver que no había pasado nada, al menos por esta vez, se volvió sobre sus amigas y se acercó con sigilo a Petra para acariciar su cuerpo desnudo. Petra abrió los ojos y le sonrió. Claire miró sus ojos oscuros de color ébano -. Esta noche, todas empezaremos una nueva vida. - dijo Claire. Petra acarició el largo cabello de Claire que a modo de capa le cubría prácticamente todo el torso, hasta el nacimiento del pecho.

Ya era tarde y tenían que separarse para estar listas cuando llegase el momento. Así que se despidieron.

II
Claire estaba nerviosa. Junto a sus amigas había elaborado durante meses el plan que las conduciría a Europa, pero no como mujeres, si no caracterizadas y vestidas como hombres. Los preparativos previos no solo incluían un vestuario masculino acorde, le exigía, además, cortarse su largo y moreno cabello, inhibir cualquier fragancia que pudiera delatar su condición y no hablar bajo ningún contexto, ni entre ellas, ni con nadie. Sabía que miles de personas intentarían saltar y confiaba en que la oscuridad de la luna nueva haría el resto.

Se encontraba en el lugar que habían decidido como punto de encuentro. No recordaba desde que hora llevaba esperando, pero hacía ya mucho. -. ¿Pero, donde estaba Petra? ¿Y Dalia, y Yasmin? - pensó. -. ¿Qué les habría pasado? Tal vez no habían podido llegar hasta aquí. -. ¿Y si no es así? ¿Y si se había equivocado de lugar? ¿Y si la estaban esperando en otro sitio? Como saberlo, ya había pasado mucho rato. ¿Y si se cansaron de esperar y habían saltado sin ella? ¡No! ¡Esto no podía ser!

La tensión acumulada se había hecho insoportable. No se podía

quedar aquí, y echó a correr hacia la valla.

Al quedar en campo abierto sintió su respiración cada vez más acusada y escuchaba sus pisadas al correr. Aunque su mirada se clavaba en la valla, en su mente seguía haciéndose preguntas, le resultaba extraño que ninguna de ellas tres se hubiese presentado. -. A ver si era ella quien se había equivocado de lugar - pensaba. Pero no. Estaba segura de que era aquí. Ahora dudaba -.

¿Y si paraba y volvía atrás?

Pero, aunque hubiese querido ya no era posible detenerse. El sonido de sus pasos quedó enmudecido por un estruendo de estampida. Un tsunami humano la estaba engullendo y la conducía quisiera o no hacia su objetivo.

Corrió más y más deprisa hasta que sin saber cómo, el mismo impulso la hizo subir pasando por encima de espaldas, hombros y rostros aplastados. Pudo coger la alambrada con sus manos para seguir trepando por ella mientras

escuchaba el rasgar de la ropa y sentía como un fluido caliente resbalaba por sus brazos. Estaba muy cerca pero ya casi no avanzaba. El hedor de sudor impregnaba su olfato y el miedo casi la paralizaba. Con su mirada pedía ayuda a quienes ya habían conseguido llegar arriba y extendían sus brazos para que quien pudiera se cogiese.

- ¡Vamos! ¡Subid! ¡Vamos... deprisa! - alentaban desde lo alto de la valla.

Como respuesta, cientos de gritos, lamentos y mucha desesperación.

Avanzada la noche, en la valla de frontera que separa el miedo de la ilusión, ojos anónimos de quienes no se han atrevido a pasar observaban desde los arbustos cercanos los cuerpos sin vida de aquellos que intentaron atravesarla. Cuerpos que permanecían enganchados sobre los espinosos alambres que adoptaban forma de concertina. Cuerpos desgarrados por profundas heridas que

abrían la piel hasta dar con el hueso. Y sangre, mucha sangre, que goteaba por el alambre hasta el suelo.

La policía de frontera que escudriñaba el cercado para encontrar supervivientes tenía verdaderos problemas para poder controlar a los perros de presa, excitados ante el fuerte olor a sangre fresca. Todavía había quien, aun agonizando por las heridas producidas, permanecía inmóvil para no ser descubierto.

Y Claire no quería ser descubierta. Quería gritar del insoportable dolor, pero no se podía permitir soltar ni una lágrima que delatará que aún estaba viva. Si es que lo estaba.

III
A punto de desfallecer, una mano amiga la ayudó a incorporarse sobre los espinos de acero. El dolor no le permitía abrir los ojos, aunque era consciente de que su cuerpo reposaba en horizontal sobre una superficie acolchada. Poco a poco se recuperaba, su respiración volvía a un ritmo normal y el nivel de dolor disminuía considerablemente.

Su sentido del olfato detectaba un aroma conocido, como cuando las primeras gotas de lluvia caen al suelo del bosque.

Abrió los ojos. Un alambre espinoso a pocos centímetros de la cara le recordaba que aún estaba en la valla, pero hojas y flores cubrían las cuchillas. Se giró cuidadosamente para no quedar enganchada y lastimarse más.

Desde su posición podía mirar hacia abajo. Tenía la impresión de estar en lo alto de un árbol, pero no era un árbol. Entre el espeso follaje distinguía el forjado de alambre que descendía varios metros hasta incrustarse en la base de hormigón. Esa estructura que tantas veces había visto desde pequeña. Lo tenía claro, estaba encima de la valla.

No había nadie a su alrededor. -. ¿Quién me ha ayudado a llegar hasta aquí arriba? -. Apartó la densa vegetación con sus manos y consiguió

ponerse en pie. Estaba sola.

Los rayos tenues del sol calentaban lo suficiente como para sentir una agradable sensación sobre la piel. Observó que seguía vestida con el atuendo

masculino y llevándose ambas manos sobre la cabeza pudo comprobar que su hermosa melena ya no la acompañaba.

Había escasos metros de anchura de lado a lado, pero fijándose más atentamente, se dio cuenta que ante ella y también por detrás podía avanzar sin temor de caer desde la altura. Y así lo hizo.

Al caminar se sintió como si atravesara un bosque. Enormes árboles casi le impedían ver otros árboles de mayor altura. Más abajo, frondosos arbustos, muchos de ellos cargados de vistosas flores que atraían un sinfín de insectos polinizadores. Había plantas que tapizaban el suelo y otras que trepaban sobre los árboles más altos para buscar la luz del sol. La armonía del entorno la hacía sentirse bien.

No sentía ningún dolor y aunque su ropa tenía manchas de sangre sus heridas se habían curado completamente.

Fue consciente de que sus sentidos se habían agudizado. Podía percibir cómo las hojas al caer al suelo se descomponían por la acción de microorganismos que habitaban en él, cómo toda esta materia era transformada en alimento y era absorbida por las raíces de las plantas.

La tierra de este bosque era oscura y húmeda. Se agachó, recogió un puñado de tierra, al percibir el aroma, la embriagó.

El aleteo de infinidad de insectos, el trinar de los pájaros y el viento que se filtraba entre las hojas componían una sinfonía para su sensible oído.

Había flores en lugar de las afiladas cuchillas y algunos pájaros se posaban sobre el alambre. Era un paraíso de vegetación que trepaba y cubría la valla.

Ya no estaba sola. A lo largo de la valla había más gente como ella.

Mujeres y hombres. Unos sonriendo, otros que, tras reencontrarse, se abrazaban.

Reconoció a su madre que sonriendo le invitaba a seguirla y a jugar con sus hermanos. Tenía claro que no se había dado cuenta de que era su hija, así que decidió rehusar la invitación. No fuese que la reconociera.

Siguió avanzando entre la gente. Tal vez, ella también podría encontrar a sus amigas. Se fijaba en los rostros de mujeres que le recordaban a Yasmin, pero no eran ella. Siguió buscando.

Vio a unos niños que jugaban y se pasaban una pelota, en un descuido la pelota se precipitó contra el suelo y tras un primer bote fue interceptada violentamente por un perro de presa.

Abrió los ojos, volvía a estar colgada de la valla y la habían descubierto.

IV

Pequeños surcos alrededor de sus ojos marcaban su piel. Ojos que ya no han vuelto a llorar y quejidos que fueron silenciados.

- Ahora todo parece ir más rápido y recuerdo todo aquello como algo interminable. - piensa Claire. - Fue una experiencia nueva, diferente y aterradora.

En el acceso de la azotea todo está en silencio, dos tramos de estrechos escalones conducen a la parte superior. En el exterior, docenas de macetas de cerámica, con cactus de varias especies y alguna que otra aromática, realzan el muro de obra descorchado en algunos puntos por las inclemencias meteorológicas. Las cuerdas de un tendedero recorren el espacio que hay de pared a pared.

Apoiada en el muro, Claire se deja acariciar por la brisa que procede del mar. Aunque desde su elevada posición no puede verlo, sí que percibe el salitre que transporta el aire. Le gusta mirar el

viñedo que resiste al acecho de los edificios que lo cercan completamente, las filas de parras, algunas de ellas casi centenarias, se alinean perfectamente mediante unos gruesos alambres que les sirve de tutor, donde las hojas pueden engancharse y trepar.

Al mirar el alambre, Claire se estremece..., siempre le vienen a la memoria momentos difusos del camino transcurrido hasta llegar aquí. El mismo mar, pero otro país, otra cultura, otro idioma, otra vida y otro amor, aunque ahora ya no tiene que esconderse y se siente libre. Libre pero confusa, las cicatrices de su cuerpo la marcan y la sujetan a un pasado que no olvidará jamás. Al saltar la valla, rompió con todo lo que dejó atrás.

Recuerda cómo de pequeña acompañaba a su madre al Zoco a comprar telas para confeccionar un vestido, -. ¡A mí no me gustan los vestidos, madre! - le decía; estas afirmaciones le costaban más de un bofetón. Cuando nadie la veía se quitaba el vestido y se vestía con la ropa de sus hermanos
-. Yasmin, ¿Qué habrá sido de Yasmin...? - piensa.

O también está confusa ante la duda de si fue abandonada por sus amigas. Sus rostros son apenas un recuerdo lejano.

¡DONG! ¡DONG! ¡DONG! El repicar de las campanas de la iglesia. María se le acerca y acaricia sus hombros desnudos de donde parten cicatrices, algunas de ellas apenas imperceptibles y otras pueden ser camufladas por su larga cabellera que llega hasta la cintura. Claire se estremece, es una sensación agradable que recorre todo su cuerpo, se gira para buscar sus ojos. Mientras contempla la dulce mirada de María se siente libre.

-. Es mejor guardar lo pasado para sí misma...- piensa -. de la indiferencia a la intolerancia, hay solo un paso.

ENHORABONA A TOTES LES PERSONES GANYADORES DELS PREMIS LAMBDA 2025!

FOTOGRAFIA

“AKZEP(TANZ)”

Joyce Victoria Newrzella

PODCAST

“Col·lectius en Xarxa”

Manel Ferrer

POESIA

“Tu i jo”

Montserrat Bastons

RELAT BREU

“Concertina”

José Ausio Martín

TREBALL PERIODÍSTIC

“Col·lectius en Xarxa”

Manel Ferrer

XARXES SOCIALS

“Ofèlia Drags”

Pau Martí Clotet

PREMI POESIA

TU I JO

De MONTSERRAT BASTONS

*El meu amor petit, com de mentida,
espiava els teus ulls de color de cel
darrere les escales de cargol
al pati de l'escola de les monges.*

—SÒNIA MOLL

NO TE N'ADONES

Pronuncio el teu nom, quan m'adreço a tu,
com si fos la paraula més bonica, més dolça
que mai hagi existit en les llengües del món.

I tu tanmateix, no, no ho veus, no te n'adones.

Fas que em brillin els ulls si em mires fixament,
com si, quan em miressis, un raig de sol de sobte
se m'escampés pel cos i m'escalfés la pell.

I tu tanmateix, no, no ho veus, no te n'adones.

¿Enmig d'una conversa que sovint perdo el fil
i se'm posen les galtes vermelles de vergonya
i se'm dibuixa als llavis un somriure de cop,

de debò tu no ho sents, no ho veus, no te n'adones?

El vent, per ordre meva, et du olors de flors.
Els ocells, quan et lleves, amb veu melodiosa
et desitgen que tinguis un dia radiant.

I tu aquests fets, no, no els veus, no te n'adones.

La vida va com va i el destí decideix
que no sempre es despertí també en l'altra persona
el mateix sentiment d'amor i de desig.
I és evident que no, no ho veus, no te n'adones:

que si em diguessis “vine” ho deixaria tot,
sortiria de casa i agafaria el cotxe
—fos de nit o a l'alba—, per anar-te a trobar.

¿De debò tu no ho sents, no ho veus, no te n'adones
que m'alegres els dies i que ets més que una amiga?

I t'he d'estimar així: amb un amor a l'ombra.
I per aquest motiu aquests versos t'escric.
I tu això ni ho saps ni ho veus ni te n'adones.

*Tu i jo, amor, avui som tot el món
congriat en la festa de la sal.*

—MARIA MERCÈ MARÇAL

NO VULL RES MÉS

No vull res més
que un raig de sol
i el blau del cel
i un ram de flors
i si pot ser
la llum d'un port
i el bram del mar
i lluny els trons
de tu de mi

No vull res més
que un camp de cols
i blat i pa
i fruits i fonts
per a la set
i cims i ponts
des d'on fer salts
amb tu si vols
amb tu si vens

No vull res més
que el tros d'un hort
i un sac de sal
i mel i un got
amb gust de te
i carn al foc
i fer-me un tast
de vi del bo
amb tu si vens
No vull res més
que dir el teu nom
i el dring del vent
del sud del nord
i el cant d'un gall
i amb tot el cor
de nit al llit
fer balls i jocs
amb tu si vens

No vull res més
que pler al cos
i brill als ulls
i ser a un lloc
un lloc on creix
la pau el goig
un lloc on puc
del tot ser jo
i amb tu si vens

La Seguridad es lo Primero

- ✓ Alta calidad
- ✓ Amplia gama
- ✓ Conceptos innovadores

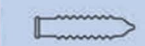
Comparte la experiencia

SENSACION NATURAL

MAYOR ESTIMULACION

PARECIDO A NADA

MAYOR SENSACION

